

АКТУАЛЬНА
НА РЫНКУ ПЕРУХОМАСЦІ — ПЕРАМЕНЫ
ГАСЦЕЎНЯ 2 стар.
 Уладзімір ДЗЯМІШКА: "БЕЛАРУСЫ ЦЯГНУЦА АДЗІН ДА АДНАГО"
 3 стар.
АНОНС
ТЭЛЬ-АВІЎ ЗАПРАШАЕ САДОВОДАЎ 3 стар.

ІМЁНЫ БЕЛАРУСКАЙ НАВУКІ
ГЕНЕТЫК Антон ЖЭБРАК 5 стар.
НАТАТКІ Яўгена ЛЕЦКІ
УЗНЯСЕННЕ. ГІСТОРЫЯ «SANDORUS»
У СУГУЧЧЫ ЧАСУ 7 стар.
ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ:
 ІСПАНІЯ, ЛІТВА, РАСІЯ, ЛАТВІЯ,
 ФРАНЦЫЯ 6 стар.

ЖЫЦЦЁВЫЯ СЮЖЭТЫ
СУСТРЭЧА
ПРАЗ ТРЫЦЦАЦЬ ГАДОЎ 4 стар.
ФОТАПАДАРОЖЖА НА МІНСКУ З Сэржым ДЗЕВІСЕНКАМ 8 стар.
УРАЖАННІ
Наталля ГАНЧАРОВА — МАСТАЧКА, ШТО МРОЦЬ АЙЧЫНАЙ 6 стар.

АКТУАЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА Ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

24 студзеня 2001 года
 Цана 98 рублёў

№ 4 (2718)

Штотыднёвая газета для суайчынікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

ЧАЛАВЕК ГОДА

«ЦЭНТРАЛІТ» УПРЫГОЖВАЕ ЕЎРОПУ

● **Сяргей ХАЛАДЗІЛІН**, БелТА.

"Чалавекам года" на Беларусі незалежным журы журналістаў у адной з пяці намінацый прызнаны гамельчанін Мікалай Андрыйянаў. Ён узначальвае гомельскі ліцейны завод "Цэнтраліт" і з'яўляецца прэзідэнтам гарадскога клуба дырэктараў. А высокае званне з уручэннем "Зоркі Антарыса" атрымаў "За падняцце прэстыжу ай-

чыннага вытворцы". Завод "Цэнтраліт" на працягу мінулага года пастаўляў мастацкае ліццё ў Маскву — на рэканструкцыю стадыёна "Лужнікі", у Санкт-Пецярбург — Неўскага праспекта, а таксама ў Іспанію, Галандыю, Германію і іншыя краіны.

НА ЗДЫМКУ: дырэктар завода "Цэнтраліт" Мікалай АНДРЫЯНАЎ — з узнагародамі, атрыманымі на працягу 2000 года.

КОНКУРСЫ

«ХТО ДАПАМАГАЕ БЕЖАНЦАМ?»

Напярэдадні 50-годдзя Упраўлення Вярхоўнага Камісара ААН па справах бежанцаў яго Прадстаўніцтва ў нашай краіне запрасіла беларускія СМІ прыняць удзел у творчым конкурсе. Асноўная тэма — праблемы бежанцаў і пытанні міграцыі ў Беларусі.

Зацікавіўшыся конкурсам, рэдакцыя газеты "Голас Радзімы" правяла журналісцкае даследаванне "Хто

дапамагае бежанцам?". "Паглыбленне" ў тэму дапамагло нам у поўнай меры сумясціць інтарэсы чытача і спецыфіку газеты.

Творчыя намаганні журналістаў "Голасу Радзімы" не засталіся незаўважанымі. Нядаўна рэдакцыя атрымала віншаванні ад арганізатараў конкурсу: штотыднёвік "Голас Радзімы" стаў пераможцам у намінацыі "Газета".

СИТУАЦЫЯ

ПАЦЬЕНТ З АЎСТРЫІ

Удзячнасць персаналу Віцебскай абласной клінічнай бальніцы выказаў пацыент з Аўстрыі. Вілі Вольдрыху, а яму 71 год, зроблена ў Віцебску аперацыя з прычыны варыкознага расшырэння вен. Да гэтага часу пан Вольдрых на працягу некалькіх гадоў быў мецэнатам віцебскіх медыкаў. У Аўстрыі ён арганізуе збор гу-

манітарнай дапамогі на карысць бальніц, школ, дзіцячых садоў Беларусі, у прыватнасці, Віцебскай вобласці. У сябе на радзіме сябар віцебскіх медыкаў таксама мог разлічваць на бясплатную аперацыю, але захачеў зрабіць яе ў беларускім гарадзе, каб маральна падтрымаць прэстыж спецыялістаў, якіх Вілі Вольдрых і пасля больш як 2-гадзіннай аперацыі ацэньвае высока.

БЕЛТА.

ПАДЗЕЯ

У РАСІЙСКОЙ ФЕДЭРАЦЫІ З 16 ПА 21 СТУДЗЕНЯ ПРАЙШЛІ ДНІ КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Адкрыліся Дні культуры ў Маскве 16 студзеня ў Дзяржаўным акадэмічным Вялікім тэатры Расіі спектаклем "Страсці" Нацыянальнага акадэмічнага тэатра балета ў пастаноўцы В. Елізар'ева. У Вялікім Манежы адбылася прэзентацыя выставы сучаснага беларускага выяўленчага мастацтва.

На пасяджэнні сумеснай калегіі Міністэрстваў культуры РБ і РФ былі падпісаны пагадненні аб супрацоўніцтве паміж мініс-

тэрствамі, а таксама абмеркавана пытанне аб арганізацыі Дзён культуры Расійскай Федэрацыі ў Беларусі. Прайшоў "круглы стол" з удзелам расійскіх і беларускіх пісьмэннікаў.

Расіяне пазнаёміліся і з сучасным беларускім кінематографам. У час Дзён у сталіцы дэманстраваліся мастацкія стужкі "Зорка Венера" рэжысёра Маргарыты Касымавай, "У жніўні 44-га..." рэжысёра М. Пташука, а таксама мультыплікацыйныя і дакументальныя фільмы.

Акрамя Масквы, Дні культуры прайшлі і ў іншых гарадах Расіі: Санкт-Пецярбург, Ноў-

гарадзе, Смаленску, дзе выступілі вядомыя ў Беларусі калектывы, такія, як Дзяржаўны ансамбль танца; ансамбль "Бяседа" Нацыянальнай тэлерадыёкампаніі і іншыя.

Свята завяршылася знамянальнай падзеяй: 21 студзеня на Алеі Зорак была закладзена "зорка" кіраўніка Беларускага дзяржаўнага ансамбля "Песняры", народнага артыста Уладзіміра Мулявіна. Дарэчы, у ДЦКЗ "Расія" з вялікім поспехам прайшоў канцэрт, прысвечаны 30-годдзю творчай дзейнасці ансамбля і 60-годдзю яго кіраўніка — У. Мулявіна.

Таццяна КУВАРЫНА.

АСПЕКТ ПРАБЛЕМЫ

Адбылася прэс-канферэнцыя, прысвечаная выхаду ў свет чарговай Нацыянальнай справаздачы Рэспублікі Беларусь аб чалавечым развіцці. З журналістамі сустрэліся прадстаўнік ААН у Беларусі Ніл БУНЭ, кіраўнік праекта АНАТОЛЬ БАГДА-НОВІЧ, навуковы рэдактар справаздачы, прэзідэнт даследчага цэнтра "Стратэгія" Леанід ЗАІКА і каардынатар праекта з боку ААН у Беларусі Аляксей ІЛЬНІЦКІ.

ПАМІЖ МАГЧЫМЫМ І РЕАЛЬНАСЦЮ

Падобныя справаздачы ў нашай краіне выдаюцца пры садзейнічання Праграмы развіцця ААН штогода, пачынаючы з 1995 года. У іх стварэнні прымаюць удзел вядучыя вучоныя і эксперты ўстаноў як дзяржаўных, так і недзяржаўных. Галоўная мэта тут — высвятленне, наколькі працэс развіцця краіны адпавядае інтарэсам яе грамадзян, садзейнічае павышэнню іх дабрабыту, даўгалецця.

Нацыянальная справаздача за 2000 год набыла назву "Беларусь — выбар шляху" зусім не выпадкова. Яе аўтары, што прытрымліваюцца розных пунктаў гледжання, аналізуюць вопыт рэфармавання краіны за апошнія дзесяць год мінулага стагоддзя, разглядаюць магчымыя шляхі развіцця Беларусі. Сярод тэм, якімі цікавіліся аўтары, — месца нашай краіны ў працэсе глабалізацыі свету, дэмаграфічныя змены апошніх гадоў, бяспека асобы, барацьба са злачыннасцю... На думку аўтараў, паспяховасць руху дзяржавы ў будучыню будзе значна запаволена без шырокага грамадскага дыя-

лога і фарміравання нацыянальнай згоды аб шляхах развіцця краіны. Таму Прадстаўніцтва ААН і накіравала копіі справаздачы ў бібліятэкі ўсіх раённых і абласных цэнтраў Беларусі.

Літаральна ўсе аўтары лічаць, што рэформы на Беларусі пакуль не прынеслі жадаемых вынікаў і паляпшэння жыцця людзей не назіраецца. Многія даследчыкі звяртаюць увагу на значнае падзенне рэальных даходаў. У выніку амаль палова беларусаў жыве на мяжы беднасці. Менавіта таму, па меркаванню аўтараў справаздачы, людзі палюхаюцца рэформаў і, настальгіруючы, марачу вярнуцца ў мінулае.

Па выніках, да прыкладу, сацыялагічных даследаванняў Нацыянальнай акадэміі навук краіны, што выкладзены ў артыкуле спадара Багдановіча "Беларусь на мяжы стагоддзяў і цывілізацый", у перыяд з 1990 па 1998 год колькасць прыхільнікаў хуткага пераходу да рыначных адносін знізілася ў два разы: з 30 да 15 працэнтаў.

— Закачэніе на 2-й стар. —

СПОРТ

НАСТОЛЬНЫ ТЭНІС. У беларуса Уладзіміра Самсонава, які выступае за бельгійскі клуб "Шарперуа", справы складваюцца ўдала. У лізе чэмпіёнаў яго клуб атрымаў тры перамогі ў трох матчах, а беларус не прайграў ніводнага матча.

ХАКЕЙ. Яшчэ на год прадоўжыла знаходжанне ў вышэйшай лізе сусветнага хакея маладзёжная зборная Беларусі (галоўны трэнер Уладзімір Мелянчук). У двух матчах са зборнай Казахстана беларускія хакеісты спачатку перамаглі — 5:2, а затым згулялі ўнічыю — 5:5, забяспечыўшы сабе тым самым 9-е месца на чэмпіянаце свету (узрост ігракоў да 20 гадоў), які праходзіў у Маскве. Мацнейшай стала маладзёжная зборная Чэхіі, якая перамагла ў паўфінале аднагодкаў са Швецыі (1:0), а ў фінале — хакеістаў Фінляндыі (2:1). На трэцім месцы — Канада, на чацвёртым — Швецыя.

ТЭНІС. Паўфіналіст Уімблдонскага турніру-2000 мінчанін Уладзімір Валчкоў на адным з першых у новым годзе турніраў АТП, які праходзіў у сталіцы Катар Досе, таксама дайшоў да паўфіналу. Для гэтага яму прыйшлося паслядоўна перайграць Гастона Гаўдзіа (Аргенціна), свайго таварыша па зборнай Беларусі Максіма Мірнага, Нікаласа Кіфера (Германія). У паядынку за выхад у фінал Валчкава спыніў будучы пераможца турніру, вядомы чыліец Марсела Рыас — 1:6, 3:6.

Паколькі так званая "чэмпіёнская гонка АТП" кожны год пачынаецца з нуля, Ваўчкоў з набранымі ачкамі ўвайшоў ў дзесятку, займае 7-е месца.

Падрыхтаваў
 Міхаіл МАЗАКОЎ.

АКТУАЛЬНА

Падзенне цен на кватэры пачалося вясной 1999 года. У выніку за год яны знізіліся прыкладна на трыццаць працэнтаў, а на вялікія кватэры і на ўсе пяцьдзесят. Безумоўна, такая сітуацыя вельмі спрыяльная для пакупнікоў, але адваротная для тых, хто наважыўся прадаць кватэру, асабліва шматпакаёвую. Як жа зарыентавацца тым, хто так ці інакш хоча вырашыць сваю жыллёвую праблему?

Мой суразмоўнік — начальнік аддзела па продажы жылых памяшканняў Беларускага цэнтру гандлю нерухомасцю Тамара АНАНІЧ.

НА РЫНКУ НЕРУХОМАСЦІ —

ПЕРАМЕНЫ

— Тамара Іванаўна, як выглядае рынак нерухомасці сёння? Ці адбыліся якія-небудзь змены?

— Апошнім часам ценны не толькі стабілізаваліся, але і крыху ўзніклі. Канешне, у параўнанні з тым, наколькі яны ўпалі ў перыяд 1999—2000 гадоў, уздым невялікі. Але гэта ўжо іншае пытанне. Галоўнае, што падзенне цен прыпынілася напрыканцы 2000-га года, і ў галіне куплі-продажу кватэр назіраецца значнае ажыўленне.

— З чым, на ваш погляд, звязана такое імклівае павышэнне?

— Агульнавядома, што плацежаспосабнасць насельніцтва звязана з яго даходамі, з эканамічнай сітуацыяй у краіне ў цэлым. Узнікла сітуацыя, калі прапанова нашмат перавышала попыт, а гэта выклікала рынковую неабходнасць рэгулявання цен.

Калі гаварыць пра канкрэтныя лічбы, то, скажам, два гады таму аднапакаёвая кватэра ў сталічным мікрараёне Уручча каштавала чатырнаццаць тысяч долараў. Зусім нядаўна яе можна было набыць за восем-дзесяць тысяч. Адчуваецца розніца? Але больш значна патаннелі шматпакаёвыя кватэры. І нават сёння, калі ценны на нерухомасць крыху падняліся, вялікія кватэры зноў «у проигрышы». У той час, калі малагабарытныя падаражэлі прыкладна на 500—600 умоўных адзінак, шматпакаёвыя на 800—1 000. На сённяшні момант трохпакаёвая кватэра ў цэнтры Мінска каштуе каля 35 тысяч долараў, аднапакаёвая — ад чатырнаццаці (у раёне аўтазавода, вуліцы Розы Люксембург — ад сямі).

— Чаму такая розніца?

— Таму што маленькія кватэры заўжды карысталіся вялікай папулярнасцю. Яны часцей за ўсё фігуруюць у здзелках куплі-продажу. Як правіла, хутка прадаюцца і хутка купляюцца. Адсюль і такія ценны. Не трэба забываць, што гэта рынак.

— А як гэтыя перамены адбіліся на так званым «элітным жыллі»?

— Яно наогул заўсёды цяжка прадавалася. Натуральна, што зараз попыт на яго ўпаў яшчэ больш.

— А што ўяўляе сабой сучаснае беларускае элітнае жыллі?

— Калі казаць проста, то гэта кватэра, у якой утульна і камфортна жыць. Тут абавязкова вялікая кухня (не менш як 18 метраў), вялікія пакоі,

вокны, якія выходзяць у двор, падземныя гаражы, чыстыя пад'езды, дворыкі, ахова.

— У апошнія гады вялікае распаўсюджванне атрымала (у прыватнасці, ля Мінска) будаўніцтва катэджаў. Такое жыллі можна аднесці да катэгорыі элітнага?

— Безумоўна, калі яно адпавядае вышэйпералічаным крытэрыям. Іншая справа, што за горадам цяжка правесці каналізацыю і газ. А дом без зручнасцей, самі разумеюць, элітным лічыцца не можа.

— Якія ўмовы пры набыцці кватэры для іншаземных грамадзян?

— Калі мець на ўвазе сталіцу, то жыллі ў Мінску могуць набыць грамадзяне Беларусі з мінскай прапіскай. Калі кватэра адносіцца да жыллёва-будаўнічага кааператыва, то для яе пакупкі мінская прапіска непатрэбная, іграе ролю толькі беларускае грамадзянства. Грамадзяне Расіі пры пакупцы маюць такія ж правы, як і беларусы. Розніца толькі ў тым, што на кватэру, якая не з'яўляецца жыллёва-будаўнічым кааператывам, расіянам патрэбны дазвол Мінгарвыканкама. Асобам, што не маюць ні расійскага, ні беларускага грамадзянства, для таго каб набыць жыллі ў Беларусі, неабходна мець від на жыхарства.

— Наколькі важна пры ажыццяўленні аперацыі з нерухомасцю звяртацца ў адпаведную фірму?

— Кожны сам для сябе вырашае. Я, як прадстаўнік фірмы, канешне, зацікаўлена ў агітацыі... Па-першае, фірма прапануе вам шмат варыянтаў, сярод якіх вы абавязкова знойдзеце патрэбны. Але самае галоўнае, што фірма страхуе ад непрыемных наступстваў. Яна цалкам правярае «гісторыю кватэры» — хто там прапісаны, ці не знаходзіцца хтосьці з членаў сям'і ў турме і гэтак далей.

— Тамара Іванаўна, вашы прагнозы. Што ў бліжэйшы час будзе адбывацца на рынку жылля?

— Ведаюць, прагнозы — рэч няўздзячная. Хочацца спадзявацца, што сітуацыя будзе больш-менш стабільнай. Зараз кан'юнктура такая, што для гэтых спадзяванняў ёсць падставы.

Гутарыла
Вольга НАВУМОВІЧ.

АСПЕКТ ПРАБЛЕМЫ

Пачатак на 1-й стар.

Больш за тое, 41 працэнт нашых грамадзян у 1996 годзе і 42 у 1998 формай грамадскага ладу выбралі б... сацыялізм. Капіталізму ж аддалі перавагу толькі 17 і 23 працэнты адпаведна. Адсюль, на жаль, можна рабіць вывад, што вялікая колькасць беларусаў не разумее сапраўдных мэт пераўтварэнняў, якія спрабуюць прыжыцца на нашай зямлі, мэт, якія ў большасці краін постсавецкай прасторы ўжо даўно атрымалі «зялёнае» святло.

Значныя спадзяванні ўлады краіны мелі на эканамічны рост: меркавалася, што ён паспрыяе паліпшэнню дабрабыту людзей. Аднак эканамічны «скачок», што пачаўся ў 1996 годзе, чакаемых вынікаў не прынес. Хоць ён і склаў у 1997 годзе 11 працэнтаў, а ў 1988 — 8, жыццё беларуса, як і раней, пакідае жадаць лепшага. Больш таго, у 1999 годзе, нягледзячы на 5-працэнтны рост УВП, рэальныя даходы насельніцтва скараціліся. Эканаміст Пінігін у сваім артыкуле тлумачыць гэта павышэннем узроўню інфляцыі, які апырэджае тэмпы росту даходаў насельніцтва. Іншымі словамі, увававідкі бачна, што высокія тэмпы росту эканомікі неабвязкова (цікава, ці не толькі на Беларусі!) вядуць да паліпшэння якасці жыцця людзей. Таму, відаць, і цяжка кахаць тут нейкай зацікаўленасці ў паглыбленні рэформаў. Апошняга можна было б дасягнуць метадам развіцця прыватнага прадпрыемальніцтва, аднак, калі верыць справядзачы, Беларусь гэты шанец пакуль яшчэ не выкарыстала. Вынікі апытання,

ПАМІЖ МАГЧЫМЫМ І РЕАЛЬНАСЦЮ

праведзенага Незалежным інстытутам сацыяльных, эканамічных і палітычных даследаванняў (НІСЭПД), сведчаць, што 40 працэнтаў рэспандэнтаў на пачатку 2000 года хацелі б працаваць у бізнесе, у 1999 жа падобнае жаданне выказалі толькі 30 працэнтаў апытаных беларусаў. Данія ж Міністэрства прадпрыемальніцтва і інвестыцый далалёўваюць карціну: колькасць незаржаўных прадпрыемстваў у 1999 годзе скарацілася да 71 700 адзінак (у 1995-годзе іх было 213 тысяч!), а рады працоўных, занятых у прыватным сектары эканомікі, толькі за адзін год (у тым жа 1999) згубілі 17 тысяч чалавек... Апошняе напраму звязана са стварэннем новых бюракратычных і фінансавых перашкод на шляху развіцця малога і сярэдняга бізнесу — павялічаны аб'ём устаўнага фонду, ускладнена працэдура рэгістрацыі, што паставіла многіх прадпрыемальнікаў у невыносныя ўмовы. Аднак, як гэта ні парадаксальна, беларусы яшчэ маюць надзею на пабудову нармальнай рынчнай эканомікі: у 1999 годзе за гэта выказаліся 71,1 працэнта насельніцтва, у 1994-м жа — толькі 51...

Вялікую занепакоенасць выклікае дэмаграфічная сітуацыя на Беларусі. Пачынаючы з 1993 года, нашы рады памяншаюцца, а пенсіянераў становіцца ўсё больш. Пераважная ж большасць суайчыннікаў па-

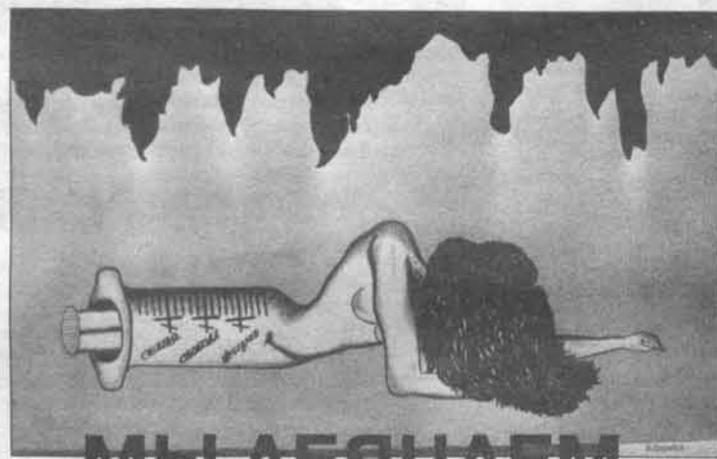
мірае не ад старасці, а ад хвароб ці няшчасных выпадкаў.

Насцярожвае і тое, што, як сведчаць даследаванні НІСЭПД, адбываецца крызіс даверу беларусаў да асноўных інстытутаў грамадства і дзяржавы. Так, калі не вяртаюць пазычаныя грошы, толькі 14 працэнтаў нашых суайчыннікаў звернуцца па дапамогу ў міліцыю, а 10,6 — у суд. 13,8 працэнта апытаных будуць шукаць паратунку ў сваіх знаёмых з сувязямі, 8,2 працэнта — у працэнтаўнае крымінальнага свету, а 42,9 працэнта вырашаць праблему ўласнымі сіламі... Найбольшы недавер да дзяржаўных структур назіраецца сярод моладзі: трэцяя частка маладых беларусаў дзеля дасягнення сваёй мэты «здолее» парушыць заканадаўства...

Напрыканцы трэба дадаць, што сярод аўтараў справаздачы няма агульнага меркавання наконт будучага развіцця Беларусі. А гэта сведчыць аб тым, што і само беларускае грамадства знаходзіцца на раздарожжы. Аднак ужо ўсведамленне неабходнасці перамен пакідае надзею на лепшае, таму, як заўважыў Ніл Бунэ, хоцацца спадзявацца, што Нацыянальная справаздача будзе садзейнічаць развіццю шырокай дыскусіі аб будучыні краіны і дапаможа дасягнуць агульнанацыянальнай згоды ў беларускім грамадстве.

Алесь МЯСНІКОЎ.

САЦЫЯЛЬНЫ РАКУРС

МЫ АБ'ЯЦАЕМ,

ШТО

НЕ ПАЎТОРЫМ ВАШЫХ ПАМЫЛАК!

Такія словы напісалі вучні-пяцікласнікі Гомельскай сярэдняй школы № 5 у кнізе водгукіў незвычайнай і першай у Беларусі па сваёй унікальнасці выставы малюнкаў, якая адкрыта ў абласным Цэнтры здароўя. Аўтары малюнкаў — жанчыны, асуджаныя за крадзяжы дзеля набыцця наркатыкаў, прычым усе ВІЧ-інфіцыраваныя. Пасля выставы ў Гомелі карціны будуць паказаны ў Германіі, дзе плануецца выданне праспекта гэтых малюнкаў для далейшай прафілактыкі СНІДу.

НА ЗДЫМКАХ: малюнкі тых, хто адбывае пакаранне.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА.

ГАСЦЁЎНЯ

Уладзімір ДЗЯМІШКА з таго пакалення, якое гартавалася ў цяжкія гады Вялікай Айчыннай вайны. У маладосці змагаўся з гітлераўцамі ў 4-й Беларускай партызанскай брыгадзе, пасля вайны служыў у ваенна-паветраных сілах (цяпер ПВА) на Украіне, затым займаў адказныя пасады ў розных галінах народнай гаспадаркі Украіны, выкладаў у тэхнічным універсітэце.

Нягледзячы на сталыя гады, падцягнуты, бадзёры, мае шмат задум. На яго плячах трымаецца Вінніцкае абласное зямляцтва беларусаў, якое ён узначальвае.

Падчас кангрэса беларусістаў Уладзімір Барысавіч наведваў нашу рэдакцыю, дзе і адбылася гутарка.

БЕЛАРУСЫ ЦЯГНУЦЦА

— Уладзімір Барысавіч, ці шмат беларусаў жыве ў Вінніцкай вобласці?

— Каля 6 тысяч чалавек, якія лічаць сябе па паходжанню беларусамі. У наша зямляцтва ўваходзяць сем'і. У многіх з нас ёсць змешаныя: у каго жонка ці муж іншай нацыянальнасці, але ўсе яны сталі членамі нашага аб'яднання. Уяўляецца, мае ўнукі па бацьку ўкраінцы, а іх маці, мая нябожчыца дачка — напалова руская (бо я — беларус, а жонка — руская). Усё так перамяшалася. Для нас галоўнае, каб людзі хацелі ўдзельнічаць у рабоце зямляцтва і прызнавалі статус, ніякіх іншых абмежаванняў няма.

— Як вам жывецца цяпер на Украіне?

— Большасць украінцаў у асноўным добразычліва адносіцца да рускіх, беларусаў, нягледзячы на тое, што ёсць і радыкальныя нацыяналісты, якія прапагандуюць насільную ўкраінізацыю. Вельмі шмат негатыўнай інфармацыі на Украіне пра Беларусь. Гэта агідна. Я нават звяртаўся ў Дзяржкамітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Украіны, запрашаў карэспандэнта з Украінскага інфармацыйнага агенцтва, каб ён з'ездзіў у Беларусь і параўнаў становішча беларускіх і ўкраінскіх грамадзян і наогул паглядзеў на свае вочы на жыццё ў Беларусі, параўнаў цэны на тавары і паслугі і іншае.

Я рэаліст. У мяне ёсць сябры і знаёмыя ў Латвіі, Літве, у Польшчы. Я атрымліваю ад іх весткі, слухаю прамыя перадачы з Беларусі, слухаю заходнія "галасы", якія гавораць пра Беларусь толькі дрэнна, а потым параўноўваю з нашым жыццём на Украіне і раблю пэўныя вывады. Я маю сваё меркаванне наконт становішча спраў на Беларусі. У мяне вялікі працоўны стаж, а я атрымліваю пенсію на Украіне 74 грыўны (каля 15 амерыканскіх долараў), прычым, за камунальныя паслугі мы плацім значна болей, чым тут, на Беларусі. Я вельмі перажываю, калі пішуць ці гавораць пра

АДЗІН ДА АДНАГО

Беларусь няпраўду. Я "хварэю" сваёй Радзімай. Урывак з пэзмы "Новая зямля" Якуба Коласа "Мой родны кут" запісаў на плёнку: ён для мяне як гімн.

— Ці часта даводзіцца наведваць родны кут?

— Цяпер з-за матэрыяльнага становішча не так часта, як хацелася б. Але мне пашчасціла мінулыя летам пры дапамозе сваіх сяброў прайсці курс лячэння ў Бараўлянскім шпіталі інвалідаў Вялікай Айчыннай вайны, што пад Мінскам. Я інвалід II групы. Нікага параўнання з Украінай: у Беларусі ўсе лекі інвалідам вайны, якія лечацца ў шпіталі, выдаюцца бясплатна, а ў нас пра гэта даводзіцца толькі марыць.

Я разумею: на Беларусі шмат праблем. Але адчуваецца, што ўрад Беларусі прыкладае намаганні для таго, каб не згубіць якасць беларускай прадукцыі, а падняць яе да еўрапейскага ўзроўню.

— Уладзімір Барысавіч, вы сапраўды добра ведаеце пра становішча на Беларусі. А ці ёсць у вашага зямляцтва нейкія планы наогул наладжвання супрацоўніцтва?

— Некалькіх маладых людзей з Вінніцы, дзякуючы падтрымцы Міністэрства адукацыі Беларусі, мы накіравалі на вучобу ў Белдзяржуніверсітэт. Зацікаўлены ў стварэнні сумесных украінска-беларускіх вытворчасцей. Я даўно пра гэта клапаціўся. Дарэчы, небеспаспяхова прайшло мае наведванне Мінскага трактарнага завода. У былыя гады існавала цеснае супрацоўніцтва паміж Мінскім трактарным заводам і Вінніцкім заводам трактарных аграгатаў, у час "перабудовы" гэтыя сувязі былі страчаны, і сёння абодва бакі хацелі б іх аднавіць. Мы таксама зацікаўлены ў стварэнні гандлёвага цэнтра па продажы беларускіх тавараў. На

беларускія тавары ў нас вялікі попыт. Шкада, што гэтым карыстаюцца спекулянты, ці, як іх цяпер называюць, "чаўнакі". Яны прывозяць з Беларусі тавар і прадаюць яго ў 2—3 разы даражэй. Я, напрыклад, купіў у Мінску ўнуку добрыя чаравікі, дык за такія на нашым рынку я заплаціў бы ў два з паловай разы больш.

— Якія мерапрыемствы праводзіліся зямляцтвам у мінулым годзе?

— Трэцяга ліпеня мы правялі ўрачысты сход, прысвечаны Дню незалежнасці Беларусі. На яго запрасілі не толькі беларусаў, а і тых, хто змагаўся за яе незалежнасць у час Вялікай Айчыннай, хто потым дапамагаў у яе аднаўленні. Дарэчы, у 4-й партызанскай брыгадзе з намі змагаліся армяне, грузіны, рускія, украінцы, і мы тады ўсе добра разумелі адзін аднаго. Уручылі ўдзельнікам вайны атрыманыя з Беларусі віншаванні ў выглядзе салдацкіх "трохкутнікаў", падпісаныя беларускім Прэзідэнтам. Гэтыя простыя віншаванні ў многіх выклікалі нават слёзы: людзі адвыклі ад такой увагі.

Наогул, у нас у зямляцтве людзі розных узростаў, стараемся дапамагчы адзін аднаму, асабліва бездапаможным старым. З маладых медыкаў (урач-медсясцёр) ствараем групы добраахвотнікаў, якія ходзяць да хворых, кансультуюць, дапамагаюць. Дарэчы, самае прыемнае ўражанне ад кангрэса беларусістаў: беларусы цягнуцца адзін да аднаго, падтрымліваюць адзін аднаго.

Гэта і мае галоўнае пажаданне ўсім нам: каб было ўзаемаразуменне, дружба, дзе б ні пражывалі, тады і поспехі будуць.

Гутарыла
Таццяна КУВАРЫНА.
Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

ДЫПКУР'ЕР

СУСТРЭЧЫ ПРАДСТАЎНІКОЎ МЗС БЕЛАРУСІ У МЗС І МІНІСТЭРАМІ УКРАЇНЫ

Кіеў наведалі прадстаўнікі Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь на чале з начальнікам упраўлення двухбаковага супрацоўніцтва з дзяржавамі — удзельніцамі СНД Уладзімірам Шчасным. Падчас знаходжання ў Кіеве прадстаўнікі МЗС Беларусі правялі сустрэчы ў МЗС Украіны з кіраўніцтвам упраўлення, якое адказвае за двухбаковае супрацоўніцтва з Беларуссю, і кіраўніцтвам службы дзяржаўнага пракола. Адбыліся таксама сустрэчы ў Міністэрстве эканомікі Украіны.

У ходзе запланаваных сустрэч абмеркаваны пытанні развіцця палітычнага, эканамічнага і гуманітарнага супрацоўніцтва паміж нашымі краінамі. У час кансультацый разгледжана магчымае арганізацыі рабочай сустрэчы прэм'ер-міністраў Беларусі і Украіны ў першым квартале 2001 года ў Гомелі.

ДАВЕДКА. Па выніках адзінаццаці месяцаў 2000 года Украіна з'яўляецца другім па значэнні пасля Расійскай Федэрацыі гандлёвым партнёрам Беларусі. У сваю чаргу, Беларусь — восьмы па значэнні гандлёвы партнёр Украіны і другі сярод краін СНД пасля Расійскай Федэрацыі.

АДКРЫТА ПРАДСТАЎНІЦТВА НЯМЕЦКАЙ ЭКАНОМІКІ У РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ

У Мінскім міжнародным адукацыйным цэнтры адбылося афіцыйнае адкрыццё Прадстаўніцтва Нямецкага саюза прамыслова-гандлёвых палат (Прадстаўніцтва нямецкай эканомікі ў Рэспубліцы Беларусь на базе існуючага з 1995 года Кантактнага бюро зямлі Паўночна-Рэйна-Вестфалія) Прадстаўніцтва Прамыслова-гандлёвай палаты Бона.

Прадстаўніцтва з'яўляецца часткай сусветнай сеткі прадстаўніцтваў гандлёвых палат Германіі за мяжой, якую ўзначальвае Нямецкі саюз прамыслова-гандлёвых палат. У яго склад уваходзяць 83 прамыслова-гандлёвыя палаты.

Прадстаўніцтва мае намер прадоўжыць працу па садзейнічанню ва ўсталяванні кантактаў паміж нямецкімі і беларускімі прадпрыемствамі, а таксама ажыццяўляць кансультаванне па пытаннях заканадаўства і рамачных умоў вядзення гаспадарчай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь і Федэратыўнай Рэспубліцы Германія.

Факт адкрыцця Прадстаўніцтва і яго дзейнасць сведчаць аб устойлівай зацікаўленасці германскіх дзелавых колаў у супрацоўніцтве з Рэспублікай Беларусь.

12 студзеня ў МЗС Беларусі адбылася сустрэча намесніка прэм'ер-міністра, міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь Міхаіла Хвастова з членамі афіцыйнай дэлегацыі Германіі, якая прыбыла на адкрыццё Прадстаўніцтва.

ДАВЕДКА. Германія — галоўны гандлёва-эканамічны партнёр Рэспублікі Беларусь сярод краін, якія не ўваходзяць у СНД.

У Беларусі зарэгістравана 267 сумесных прадпрыемстваў і 168 працэнтных германскім капіталам, дзейнічае таксама 76 прадстаўніцтваў германскіх фірм.

На тэрыторыі ФРГ ажыццяўляюць сваю дзейнасць 9

прадстаўніцтваў беларускіх суб'ектаў гаспадарання, якія прадстаўляюць такія прадпрыемствы, як Мінскі трактарны завод, Беларуска-металургічны завод, "Белмагістральаўтатранс", Нацыянальная кампанія "Белавія", дзяржаўны канцэрн "Беллегпрам", АКБ "Прыорбанк", дзяржаўны канцэрн "Белнафтахім", дзяржаўны канцэрн "Белінтурсы".

АБ ВЫКАНАННІ КОНСУЛЬСкіМІ УСТАНОВАМІ ПОЛЬШЧЫ У РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ ФУНКЦЫІ ПА АКАЗАННІ ІНТАРЭСАЎ ВЕНГЕРСкіХ ГРАМАДЗЯН

Па інфармацыі Міністэрства замежных спраў Венгерскай Рэспублікі, у адпаведнасці з Пагадненнем паміж міністэрствамі замежных спраў Рэспублікі Польшчы і Венгерскай Рэспублікі, з 2 студзеня 2001 года дыпламатычныя прадстаўніцтвы Польшчы ў Беларусі, якія выконваюць консульскія функцыі, прымаюць на сябе абавязальствы па аказанню дапамогі грамадзянам Венгерскай Рэспублікі, якія знаходзяцца ў Беларусі.

У рамках гэтага Пагаднення консульскія аддзелы будуць аказваць дапамогу венгерскім грамадзянам у наступных выпадках: медыцынская дапамога, смяротны зыход, аварыі, абмежаванне свабоды, а таксама ў выпадках, калі венгерскія грамадзяне стануць ахвярамі злачынстваў. Польскія дыпламатычныя прадстаўніцтвы будуць таксама аказваць дапамогу ў выдачы венгерскім грамадзянам дарожных дакументаў і вяртанні іх у Венгрыю.

АБ УВАДЗЕННІ БЕЛЬГІЯЙ КАНТРОЛЮ НА ДЗЯРЖАЎНАЙ МЯЖЫ

Па інфармацыі Пасольства Каралеўства Бельгіі ў Расійскай Федэрацыі, з 22 снежня 2000 года Бельгія пачала ажыццяўляць на сваіх межах "строгі сістэматычны кантроль". Гэта мера, якая адзначаецца ў інфармацыі Пасольства Бельгіі, абумоўлена новай палітыкай бельгійскага ўрада ў пытанні прадастаўлення палітычнага прыстанішча.

ДАБРАЧЫННЫ СПЕКТАКЛЬ ТЭАТРА ІМЯ ЯКУБА КОЛАСА

На малой сцэне тэатра імя Янкі Купалы адбыўся дабрачынны спектакль Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа (Віцебск) "Шагал... Шагал". Арганізаванае садзейнічанне ў яго правядзенні аказана ў тым ліку і з боку Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь.

На спектаклі прысутнічалі кіраўнікі большасці дыпламатычных місій, акрэдытаваных у Беларусі.

Спектакль у пастаноўцы В. Баркоўскага па п'есе У. Драздова атрымаў прыз Эдынбургскага міжнароднага тэатральнага фестывалю (Вялікабрытанія), прызы за лепшую пастаноўку і яркае сцэнічнае ўвасабленне на міжнародным тэатральным фестывалі "Белая вежа-2000" у Брэсце.

Спектакль "Шагал... Шагал" распавядае аб маладых гадах вялікага мастака, які ён праўёў у Віцебску. Спектакль выклікаў сапраўдную сенсацыю ў Эдынбургу. У адказ на патрабаванні публікі было дадзена дзвець спектакляў замест запланаваных шасці пры поўных аншлагах.

Прэс-служба МЗС.

АНОНС

ТЭЛЬ-АВІЎ ЗАПРАШАЕ САДАВОДАЎ

5—7 сакавіка ў Тэль-Авіве ў вялізным экспазіцыйным цэнтры "Выставачныя сады" пройдзе штогадовая, 11-я па ліку, Міжнародная гандлёвая выстава па садаводстве "Garden Mashov". Яе арганізоўвае Ізраільская асацыяцыя садоўнікаў сумесна з Ізраільскай камісіяй па воданагляду.

На выставе будуць прадстаўлены як ізраільскія вядучыя фірмы і кампаніі, што распрацоўваюць і ўкараняюць у вытворчасць сучасныя тэхналогіі ў галіне садаводства і азелення, так і розныя замежныя прадпрыемствы. Можна будзе ўбачыць сучасныя сістэмы арашэння і ўнясення ўдобрэнняў, аховы раслін, садовы інвентар і абсталяванне, узоры кветкаводства, ландшафтнага азелення, садовую мэблю, дэкаратыўнае асвятленне.

Арганізатары запрашаюць беларускіх вучоных, бізнесменаў і прадпрыемальнікаў узняць удзел у выставе, на якой яны змогуць пазнаёміцца з апошнімі дасягненнямі ў згаданай галіне і, магчыма, знайсці свайго стратэгічнага партнёра.

Для ўдзелу ў экспазіцыі неабходна падаць заяўку, узор якой можна атрымаць у пасольстве Дзяржавы Ізраіль у Мінску. Па падрабязную інфармацыю звяртайцеся на адрас у электроннай пошце: webmaster@mashov.net ці па тэлефоне 972-7-6499506, а таксама ў пасольства Ізраіля па тэл. 230-44-44, 230-48-92.

ВЕКАПОМНАЕ

Аляксандр ХІПРОЎ, БелТА.

Уручэнне медаля "Абаронцу Айчыны", заснаванага на Украіне ў гонар 55-годдзя вызвалення рэспублікі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, адбылося ў Віцебску. Медалі за мужнасць і самаадданасць, праяўленыя ў баях за Украіну, атрымалі з рук аташэ па пытаннях абароны пры пасольстве

Украіны ў Рэспубліцы Беларусь Васіля Алексіенкі ветэраны вайны, якія жывуць у Віцебскай вобласці.

НА ЗДЫМКУ: праз шмат гадоў у Віцебску сустрэліся былыя франтавікі Кацярына МАКАРАНКА з Оршы і Мікалай ГАРБАЛЁЎ з Полацка.

Калектыў штотыднёвіка "Голас Радзімы" выказвае шчырыя спачуванні генеральнаму дырэктару выдавецтва "Беларускі Дом друку" Барысу Аляксандравічу КУТАВОМУ ў сувязі з вялікім горам — смерцю СЫНА АЛЯКСАНДРА.

ЖЫЦЦЕВЫЯ СЮЖЭТЫ

Калі гаварыць пра продкаў, то зразумела, што больш дакладна я ведаю пра жыццё маіх бабулі і дзядулі. Пра іх я і напішу. Як мне здаецца, жыццё майго дзеда і яго брата такое цікавае, што, калі зняць фільм, то гэта будзе не фільм, а цэлы індыйскі серыял. Чаму менавіта індыйскі? Таму што толькі ў індыйскіх серыялах сюжэт так закручаны, што, здаецца, сам рэжысёр заблытаўся ў развіцці дзеяння.

... Усё гэта пачалося, калі мая прабабуля (маці майго дзеда) за некалькі месяцаў да пачатку вайны паехала на радзіму ў вёску Крупенкі, што ля мяжы з Літвой, бо памёр яе бацька. Страціўшы прытомнасць на пахаванні, яна апынулася ў бальніцы.

Дзед, тады яшчэ вельмі малых сыноў (аднаму было чатыры, а другому споўнілася два гады) яна пакінула дома (вёска Вязынь). Пакуль маці адсутнічала, братоў даглядала суседка. Вярнуўшыся ў вёску, маці не знайшла ні родных сыночкаў, ні суседкі. Наогул, тут нікога не было. Як высветлілася пазней, жыхароў Вязыні павезлі ў бліжэйшыя гарады, бо на заводзе, фабрыках не хапала людзей для працы. А што ж маці? Хутка яна памерла, так і не пабачыўшы сваіх сыноў.

Што ж здарылася з дзецьмі? Іх аддалі ў інтэрнат, дзе яны знаходзіліся да паўналецця. Потым аднаго з братоў забралі ў армію, а другі застаўся ў інтэрнаце, таму што ён быў на два гады маладзейшы, ды і наогул па стану здароўя не падыходзіў для арміі. Старэйшага, Кольку, адправілі служыць у Манголію, а маладшы, Фёдар, хутка ажаніўся і пераехаў у Мінск. Набыў прафесію шафера і стаў працаваць таксістам. Думаў, што ўжо ніколі не ўбачыць брата Кольку.

А Колька, адслужыўшы, прыехаў у родны інтэрнат, дзе, зразумела, брата ўжо не было. Так, напэўна, і скончылася гісторыя братоў, якія згубіліся, як заканчаліся ў той час тысячы гісторый пра згубленых бацькоў і дзяцей, братоў і сясцёр. Але Колька цвёрда вырашыў знайсці малодшага брата, нават калі яму спатрэбіцца патраціць на гэта амаль усё жыццё. Што ведаў ён адметнага пра брата, дык гэта тое, што ў Фёдара была такая ж радзімая пляма, як і ў яго. Але ў аднаго яна была на шыі, а ў другога — на спіне.

Лёс... То ён раскідвае людзей, то сам жа іх і зводзіць. Так здарылася і ў жыцці майго дзеда.

Прайшло 30 гадоў. Фёдар працаваў таксістам у Мінску, а

СУСТРЭЧА ПРАЗ ТРЫЦЦАЦЬ ГАДОЎ

Мікалаі займаў адказную пасаду ў гарвыканкаме Маладзечна і працягваў шукаць брата. Ужо даўно ён даведаўся, што Фёдар паехаў жыць у Мінск. Таму каторы раз старэйшы брат наведваў сталіцу з надзеяй хоць што-небудзь даведацца пра брата. Ён правяраў амаль усё ЗАГСы Мінска, архівы, бальніцы, але не знайшоў аніякай нітачкі, каб зачапіцца. У той дзень дзед Коля ўзяў таксі (тады гэта было не так дорага, як зараз) і паехаў у адзін так званы "ЖРУ" (ён тады правяраў прозвішча па раёнах горада Мінска). Звычайна таксісты любяць пагаварыць з кліентам. Разгаварыліся. Дзед Коля паведаміў сваю гісторыю, і... раптам яму падалося, што таксіст спытаў нешта пра радзімыя плямы. Дзед, не разумеючы, удакладніў. Таксіст зірнуў на спадарожніка. І дзед Коля ўбачыў, што вочы гэтага чалавека мокрыя ад слёз...

Спачатку абодва не маглі апытомець, яны тры дні праседзелі ў кватэры Фёдара, разгаварваючы пра жыццё.

Што пачалося, калі паклікалі ўсю радню (дзяцей, унукаў)!

Вось такі лёс. Вось такое жыццё. Толькі праз трыццаць гадоў сабралася разам вялікая сям'я.

Сяргей АЎСЯНІК.

Малюнкi Вячаслава ІГНАЦЕНКІ.

КРЫНІЦАЮ АДРОДЗІЦА...

Кожная мясціна на свеце ганарыцца чымсьці сваім, адмысловым. Хаця б такой светлай крынічкай, якая ёсць між вёскамі Славацічы і Зенькаўцы. Крынічку мясцовыя жыхары ласкава называюць храмам прыроды. Побач з крынічкай, дзякуючы намаганням як сённяшніх, так і былых кіраўнікоў калгаса "Шлях Леніна" і Славаціцкага сельсавета, тэрыторыя пастаянна добраўпарадкавана, узятая альтанку. Захаваць гаючыя воды крынічкі для нашчадкаў — у гэтым жаданні адзіныя ўсе вясцоўцы, і кожны робіць усё магчымае, каб гэты куточак роднай зямлі прыжаў.

У жывеньскія дні, калі праваслаўныя хрысціяне святкуюць Дзень Свяціх братоў Макавеяў, ля крынічкі звычайна праходзіць гаспадарства. Добрая слава ідзе ў народзе пра крынічку. Па яе гаючыя сцюдзёную ваду прыязджаюць з усёй рэспублікі. Дарэчы, нават у самы моцны мороз не змярзае крынічка-сцюдзёнец.

Колькі чалавечай даброты і клопату атрымлівае гэты, на першы погляд, непрямны храм прыроды! Памятаецца, як гаворыцца ў вядомай казцы Антуана дэ Сент-Экзюперы "Маленькі прынец": "Падняўся раніцай, умывўся, прывёў сябе ў парадак — і адразу ж прывядзі ў парадак сваю планету".

Магчыма, у гэтай аднасці з прыродай і ёсць яны, крыніцы мудрасці. Застаецца толькі парадавацца за людзей гэтай мясцовасці...

Пётр ЖЭБРАК

МЕРКАВАННЕ

Яму моцна не пашанцавала з рэпутацыяй. І трэба сказаць, што падставы для гэтага былі, хаця, магчыма, і не такія катэгарычныя. Лёс наканаваў яму быць драпежнікам, а яго галоўная "віна" ў тым, што ён самы моцны сярод лясных братоў-разбойнікаў. Ну хто ўсур'ез успрымае драпежнікам лісу? Зайца задраць ці сцягнуць кураня — вось і ўсё яе геройства. Дзеля справядлівасці трэба адзначыць, што воўк таксама не цураецца якой-ніякой птушкі ці мышкі. Але не гэта дробязь стварае яму адпаведны вобраз.

Свой жыццёвы шлях воўк пачынае ў логава ў глухім хмызняку ці пад старым паваленым дрэвам. Тут пад кіраўніцтвам мацёрых настаўнікаў разам са сваімі "братамі" і "сёстрамі", якіх бывае да васьмі, авалодвае ён ведамі, якія могуць дапамагчы яму выжыць пад ціскам усеагульнай нянавісці. А нянавісць і пагроза смерці ідзе ад галоўнага ворага ваўка — чалавека. І справа не ў тым, што воўк знішчае дзікіх жывёл. Гэта, дарэчы, не так проста, а часам і небяспечна: можна папасці пад рогі і каптыты лася ці трапіць на іклы дзіка. Таму ахвярай часцей за ўсё становяцца хворыя і слабыя жывёлы, няздольныя вы-

Яго называюць шэрым разбойнікам, бязлітасным забойцам, крыважэрным і злосным.

З маленства мы чуж пра яго столькі страшных казак і легенд, што і ў далейшым жыцці падсвядома працягваем яго баяцца. Безумоўна, вы здагадаліся, пра каго гаворка.

ГЭТА ВОЎК

трымаць шматгадзіннага праследавання з хуткасцю трыццаць кіламетраў у гадзіну (а часам — да шасцідзесяці!).

Корань нянавісці чалавека да ваўка ў яго асаблівай цікавасці да хатняй жывёлы. Не даглядаеў пастух — чакай бяды. І калі воўк адразу не атрымаў адпору, то ў азарце палявання здольны зрэзаць з дзесятак авечак. А напад воўчай зграі наогул можа стаць катастрофай для гаспадаркі. Сухія лічыбы статыстыкі распавядаюць пра значныя

страты, якія наносыць людзям шэрыя драпежнікі. Цяжка ўявіць, але, напрыклад, у 1924—1925 гадах ваўкі знішчылі на Беларусі каля дзесяці тысяч свіней, дваццаць дзве тысячы авечак і каля дваццаці сямі тысяч свойскіх птушак.

Адказам было знішчэнне ты-

сяч звяроў. І сёння толькі на ваўка паляванне дазваляецца на працягу ўсяго года. Для яго, як для забойцы, не існуе тэрміну даўнасці і амністыі.

Радыкальны падыход да праблемы ваўка ў Заходняй Еўропе прывёў да таго, што ў некаторых краінах ён увогуле знік. У Англіі апошняга ваўка знішчылі ў 1880 годзе ва Уэльсе. Пасля чаго англічане расчуліліся і паставілі ваўку помнік. Знішчылі ваўкоў у Ірландыі, Мексіцы, Японіі. Апошні воўк Францыі знішчаны параўнальна нядаўна пад горадам Марэстэлем. У выніку французцы зараз едуць вывучаць ваўка ў Беларусь...

Колькасць ваўкоў у Беларусі за апошнія пятнаццаць год вагалася ад 1 950 асобін у 1985 годзе да 2 770 у 1995-м і зноў знізілася да 1 790 асобін у 1999 годзе. Як бачым, аб поўным вынішчэнні гаворка яшчэ не ідзе. Але ж не адчуваецца і навуковага падыходу да рэгулявання колькасці. Можна, прыйшоў час выдаваць ліцэнзіі на адстрэл ваўкоў, як гэта робіцца ў дачыненні да іншых аб'ектаў палявання?

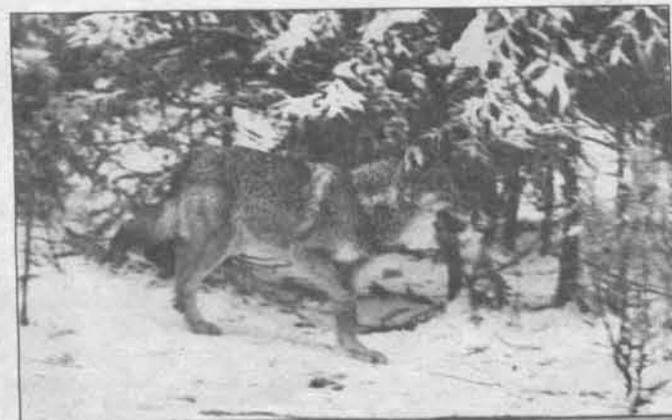
Разважаючы пра ваўкоў, адчуваю супярэчлівасць. Розум падказвае: гэта небяспечны, бязлітасны звер. У Бярэзінскім запа-

ведніку разам з французскімі вучонымі выйшлі на беразе зімовага возера да месца, дзе трымаў апошні бой з воўчай зграяй малады пось. Відовішча, скажу вам, не для слабанервовых... А сэрцам? Не магу спакойна глядзець, як узброеныя стрэльбамі з аптычнымі прыцэламі паляўнічыя з верталётаў б'юць карцечку бездапаможных у гэтай сітуацыі ваўкоў. Бачу звярыныя рысы ў гэтых страхі.

У свой час выявы ваўкоў упрыгожвалі рыцарскія гербы. Маю думку: не для падабенства бязлітаснаму драпежніку.

НА ЗДЫМКАХ: вось ён, воўк; вучоныя з Францыі вядуць назіранні ў Бярэзінскім запаведніку; гэты воўк — мой фатаграфічны трафей; а гэтыя ўжо абдэгалі па бярэзінскіх лясках.

Тэкст і фота Яўгена КАЗЮЛІ.

ІМЁНЫ БЕЛАРУСКАЙ НАВУКІ

СЁЛЕТА БУДЗЕ АДЗНАЧАЦА 100-годдзе 3 ДНЯ НАРАДЖЭННЯ БЕЛАРУСКАГА ГЕНЕТЫКА І СЕЛЕКЦЫЯНЭРА, АКАДЭМІКА АН БССР АНТОНА ЖЭБРАКА

Заслужаны дзеяч навукі БССР Антон Жэбрак нарадзіўся 27 снежня 1901 года ў вёсцы Збляны. Тут, у беднай сялянскай сям'і, гадаваўся будучы акадэмік, тут прайшлі дзяцінства і вучоба ў царкоўнапрыходскай школе, а затым у Слоніўскім пачатковым вучылішчы. У час службы ў Чырвонай Арміі сын сялян даслужыўся да інструктара палітаддзела 12-й арміі. Але сялянскага хлопча хваліла іншае. І ў 1921 годзе ён паступае на агранамічны факультэт Маскоўскай сельскагаспадарчай акадэміі імя Ціміразева, якую скончыў у 1925 годзе, атрымаўшы самую сучасную на той час спецыяльнасць — генетык.

У 1929 годзе А. Жэбрак заканчвае Інстытут Чырвонай прафесуры, які даў будучаму вучонаму фундаментальныя веды ў галіне матэрыялістычнай філасофіі, паклаў пачатак фарміраванню яго навуковых прынцыпаў і навуковага светапогляду. Праз два гады Антон Раманавіч назначаецца загадчыкам кафедры генетыкі Ціміразеўскай сельскагаспадарчай акадэміі. Станаўленню маладога вучонага-генетыка ў значнай ступені садзейнічала працяглая работа (1930—1931 гады) у вядомых генетычных лабараторыях ЗША побач з такімі вучонымі, як Дэн, Морган...

У 1936 годзе Антон Раманавіч абараняе доктарскую дысертацыю, якая падвяла вынікі яго даследаванняў аб уплыве ўзросту на стан генатыпаў жывых арганізмаў. Праз некаторы час на старонках навуковых часопісаў выклаў першыя вынікі даследаванняў у галіне міжвідовай гібрыдызацыі пшаніцы і эксперыментальнай поліплайдыі (выяўленні шматплодных сартоў пшаніцы з рознай колькасцю храмасом).

Будучы глыбока прынцыповым і бескампрамісным вучоным-даследчыкам, разам з іншымі генетыкамі вёў барацьбу з дагматызмам і валонтарызмам у біялагічнай навуцы. Вынікі яго даследаванняў шырока друкаваліся ў ССРС і за мяжой.

Антон Раманавіч не стараўся займаць высокай адміністрацыйнай пасады ў навуцы, а ўвесь свой час і сілы аддаваў эксперыментальнай рабоце, экспедыцыям. Разам з буйным савецкім вучоным М. Вавілавым удзельнічаў у экспедыцыі ў Мангольскую Народную Рэспубліку, дзе сабраў калекцыю дзікарослых стэпавых кармавых траў.

Якім быў наш зямляк у тыя гады? Выразны партрэт А. Жэбрана дадзены ва ўспамінах лаўрэата Ленінскай прэміі акадэміка М. Дубініна: "Гэта быў каржакаваты, шыракаплечы, з блакітнымі вачамі беларус. Спачатку ён рабіў уражанне чалавек, які марудна думае, але за гэтым хаваўся глыбокі роздум, цудоўнае разуменне жарту, праўдзівасць і стойкасць у сваіх прынцыпах... На ўсіх дыскусіях па генетыцы А. Жэбрак займаў адно з самых цэнтральных месцаў. Моцны, глыбакадумны, непахісны, упэўнены ў класічнай генетыцы, ён быў выдатным дзеячам нашай генетыкі... Калі А. Жэбрак падмаўся на кафедру ў пасмейваўся ў адказ на рэплікі праціўнікаў, было відаць, што гэты чалавек быццам крэмень, што ён без акалічнасцей ідзе прама да мэты і яго немагчыма звярнуць са шляху, які ён лічыць правільным".

Да пачатку 40-х гадоў імя А. Жэбрана стала шырокавядомым дзякуючы распрацоўцы ім шляхоў стварэння новых форм зла-

кавых культур. У жніўні 1940 года А. Жэбрак узначальвае комплексную экспедыцыю ў заходнюю вобласць Беларусі. Тут, на сваёй радзіме, ён збірае мясцовыя віды злакавых культур. Гэты адносны невялікі праемжы час пасяліў на Зэльвеншчыне і запомнілі яго землякі. У Збляны ён прыежджаў і да сваякоў. Цёзка акадэміка па прозвішчы ўспамінаў (запіс 1993 года), што тут яшчэ доўга стаяў дом яго брата Мікалая, куды і наведваўся Антон Раманавіч. Нягледзячы на высокую пасаду, ён падоўгу катаў на аўтамашыне мясцовую дзятву...

На пачатку другой сусветнай вайны вучоны-селекцыянер паспеў вывезці з Беларусі шмат папулярнай мясцовай пшаніцы. За гады вайны правёў селекцыю і разнажыў гэтыя сарты пшаніцы на доследных палях "Ціміразеўкі". А пасля вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў Антон Раманавіч перадаў Народнаму камісару земляробства БССР тры тоны элітнага насення пшаніцы.

«ПАКУЛЬ ДЫХАЮ — СПАДЗЯЮСЯ»

ГЭТЫ ЛАЦІНСКІ ВЫРАЗ ПОБАЧ З ВЫСЕЧАНЫМ КОЛАСАМ ЯК СІМВАЛ ЯГО ЖЫЦЦЯ ЗАСТАЎЯ НАВЕЧНА НА НАДМАГІЛЬНАЙ СТЭЛЕ АНТОНА ЖЭБРАКА Ў МАСКВЕ

За навуковую дзейнасць у гады вайны А. Жэбрак быў узнагароджаны ордэнамі Працоўнага Чырвонага сцяга і Чырвонай Зоркі, а ў 1942 годзе яму было прысвоена званне заслужанага дзеяча навукі БССР. Нагадаю, што ў красавіку 1940 года ён быў выбраны правадзейным членам Акадэміі навук БССР.

Май 1945 года Антон Раманавіч сустрэў на пасадзе загадчыка аддзела Упраўлення прапаганды і агітацыі ЦК КПСС.

У 1945 годзе ў складзе ўрадавай дэлегацыі ад Беларусі на ўстаноўчай канферэнцыі ў Сан-Францыска А. Жэбрак падпісаў Статут Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Вось урывак з кнігі савецкага дыпламата, дзяржаўнага дзеяча Кузьмы Кісялёва "Запіскі савецкага дыпламата". У частцы другой "Сан-Францыска. Май-чэрвень 1945-га" чытаем: "Урадавая дэлегацыя Беларускай ССР у саставе К. В. Кісялёва (кіраўнік дэлегацыі), В. Н. Перцава, А. Р. Жэбрана, Ф. П. Шмыгава, М. Ц. Лынькова, В. І. Фармашова, Г. І. Байдакова і М. І. Пятровай раніцай 2 мая 1945 года вылецела з Масквы на самалёце "Дуглас" і ў той жа дзень вечарам прыбыла ў Новасібірск... Пасля кароткага прыпынку ў Якуцку, вечарам 4 мая, вылецела ў горад Фарбенск (Аляска)... Раніцай 6 мая мы вылецелі з Эдмантава і вечарам прыбылі ў Сан-Францыска".

Вечарам 8 мая 1945 года кіраўнік савецкай дэлегацыі зрабіў прыём для ўсіх дэлегатаў канферэнцыі ў сувязі з прыбыццём у Сан-Францыска беларускай і ўкраінскай дэлегацыі".

Пазней у яго былі службовыя паездкі ў Балгарыю, Польшчу. У 1947 годзе ён прэзідэнт АН БССР, але працаваў на гэтай пасадзе даўжэй усяго паўгода.

Аўтарытэт вучонага рос як у краіне, так і за мяжой. Да 1947 года на яго рахунку было 45 на-

вуковых прац, многія з якіх шырока прызнаныя за мяжой.

Але прапагандысцкая машына не давала чалавеку магчымасці самастойна асэнсоўваць падзеі і з'явы, што адбываюцца ў свеце. Любую спробу параўнаць набыткі і даследаванні вучоных у краіне сталі расцэньваць як падладжанне, нізкапаклонства перад усім замежным. Так сталася і з артыкулам нашага земляка, які быў надрукаваны ў амерыканскім часопісе "Сайенс" ("Навука"), дзе даваўся аналіз развіцця біялагічнай навукі ў ССРС. Антон Раманавіч даваў шчыры адказ амерыканскаму калегу Карлу Саксу, які папракаў савецкіх вучоных-біёлагаў у тым, што яны не могуць вызказаць свае погляды, якія б адніваліся ад афіцыйных, і ў тым, што толькі адзін "народны акадэмік" Лысенка фарміруе шляхі развіцця савецкай генетыкі. У прыватнасці, наш зямляк адкрыта зазначыў, што ў біялагічнай навуцы склаліся дзве плыні — так званая мічурынская аграбіялогія і класічная генетыка, да якой належыць і сам аўтар, і што генетыка жыве і развіваецца не тым шляхам, на які збірае яе Лысенка, а ранейшым, пракладзеным задоўга да яго з'яўлення.

Адкрытасць і настойлівасць вучонага не маглі не быць аспрэчаны яго апанентамі і

часткі інтэлігенцыі садзейнічала ўзлёту так званай "народнай навукі" ў абліччы "народнага акадэміка" Трафіма Лысенкі. Ад вучоных-практыкаў патрабавалі хутэйшых вынікаў. Ніхто з сур'ёзных вучоных-даследчыкаў прапанаваў за год новыя масавыя сарты, якія, да прыкладу, ствараюцца і эксперыментуюцца на доследных участках да 15—20 гадоў, не мог.

Аднак Лысенка і яго падручныя рыхтаваліся да поўнага разгрому класічнай генетыкі.

"Вынікам акцыі Лысенкі з'явілася жніўенская сесія УАСГНІЛ у 1948 годзе. Яна рыхтавалася тайна. Скліканне яе было прымеркавана да перыяду, калі біёлагі, хто працаваў у полі, знаходзяцца ў экспедыцыях, а прафесары і выкладчыкі — у водпусках.

Напярэдадні сесіі трыццаць аднадумцаў Лысенкі па распараджэнню Сталіна былі прызначаны акадэмікамі УАСГНІЛ. Сярод іх — Ісай Прэзент, ідэолаг лысенкаўшчыны, галоўны дарадца Лысенкі па знішчэнню яго апанентаў..." ("Спутнік" № 5, 1989 г.).

Узyscy на трыбуну сесіі апанентам Лысенкі было не так проста, бо адна з частак даклада Лысенкі так і называлася:

"Дзве ідэалогіі — дзве біялогіі".

А. Жэбрак усё ж удалося даляжыць аб выніках сваіх работ, але пераважная большасць у зале нічога не хацела разумець.

21 лістапада 2000 года папулярная тэлеперадача Грамадскага расійскага тэлебачання "Каму гэта было?" звярнулася да тэмы "Разгром савецкай генетыкі. 1948 год", дзе выступіў і сын акадэміка Антона Жэбрана, дарчы, таксама біёлаг, кандыдат навук Эдуард Жэбрак, які сказаў, што адразу ж "...прафесар Жэбрак звярнуўся да старшынства сесіі (1948 г.) Усеаўзнамай акадэміі сельскагаспадарчых навук імя Леніна з тым, як быць яму, што будзе з кафедрай, што будзе з лабараторыяй. 14 жніўня ён напісаў пісьмо ў "Правду" з просьбай. Напісаў так: "...Я займаўся тым, што вучуў класічную генетыку. Аднак з той пары, як ЦК партыі адобрыў толькі адзін напрамак, мне нічога не застаецца рабіць, як заняць мічурынскі напрамак". Тым не менш, нягледзячы на гэта, ён быў вызвалены ад загадчыка кафедры, і яго лабараторыя была закрыта. А 3 верасня 1948 года ён быў выключаны з партыі..."

На месца загадчыка кафедры генетыкі ў Ціміразеўскай акадэміі ў Маскве быў прызначаны сам Т. Лысенка. Жэбрак — доктар біялагічных навук, прафесар, акадэмік — у росквіце творчых сіл застаўся беспрацоўным. Толькі праз пэўны час удалося працаўладкавацца ў Маскве спачатку прафесарам псатэхнічнага інстытута, а ў 1949 годзе — загадчыкам кафедры батанікі Маскоўскага фармацэўтычнага

інстытута, дзе, захаваўшы пры выкладанні студэнтам асновы генетыкі і цыталогіі, напісаў падручнік па батаніцы для вышэйшых навучальных устаноў. І нягледзячы ні на што, стварыў з кола сваіх студэнтаў своеасаблівую школу падрыхтоўкі генетыкаў.

Толькі ў 1957 годзе Антон Жэбрак быў запрошаны для работы ў Мінск, дзе кіраваў лабараторыяй поліплайдыі ў Інстытуце біялогіі АН БССР, прымаў удзел у стварэнні ў пачатку 60-х гадоў самастойнага аддзела генетыкі і цыталогіі АН БССР, які ў 1965 годзе быў ператвораны ў адпаведны інстытут. Вынікі праведзеных даследаванняў адлюстраваны вучоным у яго манаграфіі "Поліплайдыя віды пшаніцы", якая выйшла з друку ў 1957 годзе. Кніга мае істотнае значэнне для работы селекцыянераў-практыкаў і адначасова развівае храмасомную тэорыю спадчыннасці.

Асноўныя навуковыя працы акадэміка прысвечаны гібрыдызацыі, поліплайдыі і селекцыі пераважна пшаніцы і грэчкі. Ім упершыню ў свеце былі атрыманы гібрыдныя пладавітыя формы ад скржавання шэрагу відаў пшаніцы. Ён вёў перспектыўную селекцыю пшаніцы на павышэнне імунітэту да хвароб і шкоднікаў, на павелічэнне колькасці бялку, памераў зерня і коласа і стварыў 20 сартоў гэтай культуры. На доследным участку ў Бараўлянах непадалёку ад Мінска праводзіў селекцыю грэчкі. У выніку гэтай працы ў "Известиях АН БССР" быў надрукаваны артыкул "Новы сорт грэчкі для БССР". Сорт гэты быў прапанаваны для ўкаранення ў сельскагаспадарчай вытворчасці. У гэтыя ж гады пад кіраўніцтвам нашага земляка беларускія вучоныя стварылі новыя сарты ячменю.

Даследчык унёс значны ўклад у распрацоўку праблем агульнай генетыкі і генетыкі раслін. Ім апублікавана каля 100 навуковых прац і артыкулаў, якія перакладзены на многія мовы. Яго даследаванні вядомыя ва ўсім свеце і ўвайшлі ў залаты фонд біялагічнай навукі. Жыццё Антона Жэбрана абарвалася пасля чарговага інфаркту 20 мая 1965 года ў Маскве.

"Гарачая барацьба за ісціну з'яўлялася ва ўсе часы і з'яўляецца цяпер асноўнай якасцю ўсякага сапраўднага вучонага", — так сфармуляваў ідэйную пазіцыю выдатны вучоны-генетык і грамадскі дзеяч, ураджэнец Зэльвеншчыны А. Жэбрак.

На будынку Інстытута генетыкі і цыталогіі Акадэміі навук Беларусі ўстаноўлена мемарыяльная дошка з барэльефам акадэміка Акадэміі навук Беларускай ССР Антона Жэбрана.

Мінскае аб'яднанне "Тэлефільм" стварыла карціну пра выдатнага беларускага генетыка Антона Жэбрана. Аўтары фільма, кінадраматургі Э. Мілова, І. Пісьменная, рэжысёры С. Шчаглоў, Э. Мілова "прыдчынілі дзверы" ў гісторыю. Яны паказалі людзей высокай прыстойнасці, якія не здраджвалі свайму сумленню. Гэта М. Дубінін, зараз акадэмік, а таксама І. Рапапорт, якія ўспамінаюць пра тое, як цяжка было перажыць выдатнаму вучонаму перыяд ганьбавання. Пра многія падрабязнасці характару і яго разнастайныя інтарэсы паведаміў у гэтым фільме сын акадэміка Барыс.

Паўстала пытанне аб устаноўцы на радзіме бюста А. Жэбрана. Магчыма ў Зэльве ў гарадскім парку такі бюст акадэміка Жэбрана быў бы дарчы, ён на даў бы гонару зэльвенцам.

Акадэмік Жэбрак абараняў хлеб. Не выпадкова К. Ціміразеў называў хлебарабай, якія вырошчваюць хлеб, жыццёвай апорай нацыі.

Пётр ЖЭБРАК.

СТОП-КАДР

Бабулiна памочнiца.

Фота Валерыя БЫСАВА.

ПУНКТ ГЛЕДЖАННЯ

На Украiне пражывае амаль паўмiльёна этнiчных беларусаў, доля якiх звязана з украiнцамі, народам, блiзкiм нам, беларусам, па мове. Ёсць беларусы i ў iзяслаўскiм раёне.

Мы ведаем адзiн аднаго ў твар, часцяком збiраемс'я ў каго-небудзь, каб пагаманiць па-свойму, абмеркаваць падзеi ў Беларусi, паслухаць беларускую музыку i паглядзець новы вiдэафiльм пра Беларусь, пачытаць свежыя нумары "Голасу Радзiмы" i "Кантактаў i дыялогаў", абмяняцца навінкамi беларускамоўнай лiтаратуры. Нас лепш за наша родная беларуская мова, найстаражытнейшая з усiх славянскiх моў!

Выкладаць у школе № 1 iзяслава я пачаў у 1985 годзе. Мне адразу ж далi i класнае кiраўнiцтва ў 4 "Б" класе. У той час былi яшчэ пiянеры, якiя "падарожнiчалi па СССР" не цягнiкамi, а праз лiставанне са сваiмi аднагодкамi з iншых рэспублiк былога СССР. З маёй iнiцыятывы мы для такога "падарожжа" выбралi Беларусь. Я меў шмат беларускай краязнаўчай лiтаратуры, лiтаратуры для дзяцей, фотаальбомаў з беларускiмi краявiдамi, паштовак, грампласцiнак з беларускай музыкai, безлiч зборнiкаў паэзii беларускiх паэтаў. Як сёння памятаю: у канцы верасня ўвесь клас застаўся на першае пасяджэнне, прысвечанае Беларусi пад дэвізам "Бiорусь — сiнёока сестра Украiны", якое я пачаў з чытання па памяцi верша Сяргея Панiзьнiка "Песня Украiне":

Калiсьцi, памiж двух шнуроў

пшанiцы

Спынiлi двое на мяжы плугi,

i з iх адзiн назваўся украiнцам,

i беларусам вызнаўся другi.

Абодва селi i на родных мовах

Памiж сабой гаворку павалi,

i стала iх ратайская размова

Найпершай дыпламатыяй

зямлi...

Калi наше пасяджэнне завяршылася пад гукзапiс славутай "Зоркi Венеры", да мяне падышлi

дзе дзяўчынкi — Алеся Кастушэвiч i Аксана Гайшун, якiя шчыра прызналiся, што яны таксама беларускi, бо iхнiя бацькi родам з Беларусi: бацька Алеся ў iзяслаў трапiў з Гарадзеншчыны, а Аксана — з Магiлёўшчыны. Дзяўчынкi шкадавалi, што дома iх нiхто не вучыць беларускай мове, бо маткi — украiнкi, мовы беларускай не ведаюць, а бацькi (вайскоўцы) размаўляюць па-руску... А яны так бы хацелi авалодаць беларус-

З цягам часу гурток перарос у гурт беларускай культуры "Зорка Венеры", вучнi ў iм не толькi вывучаюць граматыку беларускай мовы, вучацца па-беларуску размаўляць, але тут яны маюць вялiкi прастор для знаёмства з творами беларускай лiтаратуры, дасканала вывучаюць гiсторыю Беларусi па кнiгах Мiколы Ермаловiча, слухаюць беларускi фальклор у грамзапiсах, маюць магчымасць чытаць беларускамоўную прэсу: газеты

зборнiкi п'ес для дзяцей. Прыемны падарунак два гады таму назад нам зрабiў Дзяржаўны камiтэт па справах рэлiгiй i нацыянальнасцей Беларусi (старшыня камiтэта — наш зямляк Аляксандр Бiльк), якi падарыў нам тэлевізар з вiдэамагнiтафонам...

Але апошнiя гады ў адносінах да нас з боку Бацькаўшчыны цiшыня, нiхто намi не цікавiцца, дайшло да таго, што маю заяўку у Мiнiстэрства асветы Беларусi на летнi адпачынак дзяцей беларусаў на возеры Нарач проста праiгнаравалi, нават не палiчылi патрэбным даць якi-небудзь адказ...

Адзнае, што зраз мы атрымаем з Беларусi, гэта 3 асобнiкi штотыднёвiка "Голас Радзiмы" i зрэдку з МАБ "Кантакты i дыялогi".

9 снежня — галоўнае свята нашага гурта: чарговая ўгодкi (ужо 109-я) з дня нараджэння аўтара славутай "Зоркi Венеры" Максiма Багдановiча. Да святкавання мы рыхтавалiся адразу пасля летнiх вакацый. Свята назвалi "Час Багдановiча". Яно будзе доўжыцца цэлы год, да 110-й гадавiны ў 2001-м годзе. Вельмi хацелася б мець вялiкага памеру партрэт паэта, але пакуль што нашыя пошукi не даюць вынікаў, i мы маем яго партрэцкi паштовага памеру. Вялiкi партрэт маем толькi Янкi Купалы, а хацелася б набыць такi ж i Максiма Багдановiча!.. Закончыць свой кароткi выступ хачу вось гэтымi радкамі:

Да роднай зямлi я
Душою i сэрцам прыкуты,
Кувваюць зязюлi,
Клякочуць буслы на маёй
Беларусi.

Ты радасць мая, Беларусь,
Ты гора маёй i пакута,
I ад цябе я нiколі
Не аддурваюся,
Не адракуся!

Пятрусь КАПЧЫК,
кiраўнiк гуртка
беларускай культуры
"Зорка Венеры" (Украiна).

«ЗОРКА ВЕНЕРА» Ў ІЗЯСЛАВЕ

АДУКАЦЫЙНЫЯ ПАТРЭБЫ БЕЛАРУСАЎ УКРАIНЫ

кай мовай! Я доўга не раздумаў i пасля шчырай размовы з дырэктарам школы спадаром Аляксеем Гуменюком (зараз ён на пенсiі) арганiзаваў гурток па вучэнню беларускай мовы "Мова нашы: пабрацiмаў". У гурток запiсалiся дзецi, якi жадалi вывучаць новую для сябе мову, i сярод iх былi не толькi дзецi беларускiх бацькаў або мацяроў, а i шчырыя украiнцы i нават дзецi польскага паходжання, усюгo запiсалася 13 чалавек. Лiчба гэтая для мяне стала шчасливай, менавiта гэтыя трынаццаць "першапраходцаў" зрабiлi такую рэкламу гуртку, што ад жадаючых запiсацца не было адбоу... Сёння першыя мае гурткоўцы ўжо выхоўваюць сваiх дзетак, з цеплыней успамiнаюць школьныя гады, сваё вучэнне беларускай мовы, просяць даць iм пачытаць на беларускай мове Уладзiмiра Караткевiча i Івана Мележа, Уладзiмiра Арлова альбо Леанiда Дайнеку, творы iншых беларускiх пiсьменнiкаў у арыгiнале, па-беларуску! Ад такіх просьбаў спявае душа: мая шматгадовая праца не прапала дарам...

"Голас Радзiмы", "Наша слова", часопiсы "Кантакты i дыялогi", "Беларусь"...

...Безумоўна, сваiмi сiламі я не змог бы арганiзаваць работу гуртка ў незалежнай Украiне, дзе няма магчымасцi вылісаць беларускамоўную перыёдыку i г. д. Вялiкую дапамогу ў наладжванні такой работы нам аказала Мiнiстэрства асветы Рэспублiкi Беларусь праз сваю Навукова-педагагiчную бiблiятэку (дырэктар бiблiятэкі спадарыня Алена Шавелова): менавiта адсюль мы атрымалi ў свой час першыя падручнiкi беларускай мовы i лiтаратуры, гiсторыі i геаграфiі Беларусi, шмат краязнаўчай, альбомнай, энцыклапедычнай лiтаратуры, слоўнiкаў, дапаможнiкаў, мастацкай лiтаратуры. I сёння маем усё магчымасцi нармальна працаваць на нiве беларускай культуры. Не засталася ў баку i Мiнiстэрства культуры Беларусi. Рэспублiканскi цэнтр нацыянальных культур таксама дапамог з аўдыё- i вiдэакасетами з беларускай музыкai (фальклор, песнi для дзяцей i г. д.), маем i шэраг нотных зборнiкаў з беларускiмi песнямі,

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

ФРАНЦЫЯ

Паважаным супрацоўнiкам "Голасу Радзiмы" жадаю ўсяго найлепшага ў жыццi.

Кацярына МIЦЬКО.

ЛАТВIЯ

Поспехаў ва ўсiх справах. Вельмi ўдзячныя за весткi з Радзiмы.

"Мара",

суполка беларусаў Лiепай.

IСПАНIЯ

Мае дарагiя, прабачце за доўгае маўчанне, амаль увесь год хварэла.

Прывiтанне ўсiм i нiзкi паклон дарагой зямлi.

Заўсёды ваша

Лiдзiя ПIНЧУК.

ЛIТВА

Прымiце самыя цёплыя прывiтання.

Плённай працы ў новым годзе.

А. ДАВIДЗЮК,

каардынатар беларускага

цэнтра "Крок"

г. Вiсагiнаса.

РАСIЯ

Найлепшыя пажаданнi газеце, якая нясе ў свет беларускасць.

Уладзiмiр КУНТЫШ.

Цвер.

***

Шрыра i сардэчна жадаю любiмай газеце "Голас Радзiмы" канчаткова стаць агульнай беларускай газетай, адным з самых значных i аўтарытэтных выданнiў Беларусi.

З вялiкай павагай i ўдзячнасцю ваш даўнi чытач

Анатоль ГОЎША.

Тамбоў.

***

Дзякуй, што дасылаеце нам газету "Голас Радзiмы". Хацелi б у новым годзе бачыць на яе старонках больш публiкацый пра стан i навіны культуры i менш пра палiтыку. Цiкава даведацца пра беларускамоўныя тэатры, вялiкiя i малыя, пра акцэраў, музыкантаў, бардаў, пра пiсьменнiкаў i паэтаў.

Паведамце, дзе можна набыць беларускiя дыскi, кружэлкi, касеты на Беларусi.

Цiкава, што робiцца на "Беларусьфiльме". Ходзяць чуткi, што кiнастудыя развалiлася. Цi так гэта?

Жадаем поспехаў i чакаем газету.

З павагай

Таiса МIШЧАНКА.

Маскоўскае таварыства

беларускай культуры.

УРАЖАННI

● Антанiна ХАТЭНКА.

Мастачка, творы якой навялi на мроздум пра чалавека як чуйную ракавiнку сусветнага акiяна, жыве ў Барысаве. Але мне часам падаецца, што стары маленькi горад пашыраны ў яе ўспрыманнi да маштабаў планеты, ахутанай красою. Можна, гэтак i прымаюць рэальнасць сама Наталлi Ганчарова, яе дачка Валерыя, якую лёс рашуча закінуў у заакiянную Амерыку, яе сын Павел — студэнт Мастацкай акадэміі ў Мiнску. Гэтакая дзiваватая тройца, шчасливая сваiм духоўным звязам, непадладным адлегласцям, часавым ды прасторавым, i здольная адкрыць хаця б краёчак таго шчасця, напатканага ў творчасцi, нам — насельнiкам Беларусi.

А думцы маркотна, а думка

не бачыць,

Як птушка i тая айчынай

маячыць.

Мкне з выраю птушка, а думка

у вырай

Ляцела б, ляцела, а шчыра,

так шчыра!

Некалi Янка Купала вучуў з неба народнай памяцi гэтыя самотныя радкi, шукаючы, дзе той вырай, а дзе — рай, раскрыжаваныя мiж учора i заўтра, мiж вы-

шай i зямлiю. Гэтак ужо суджана творцу — шукаць гасцiнец лучнасцi — Адзiнкі i Агульнасцi, Радзiмы i Сусвету.

Прамiльнуў амаль век з той пары, ап'яналай самкнёнасцю выраю i раю, у якую патраплiў думкаю паэт. I з'яўленне новых вышуканцаў зямнога раю (цi нябеснага выраю?) сталася сцвярдджэннем: вечныя мы тут — беларускае людства — таму, што самi творым рай, перамагаючы, пераадольваючы прыцягненне выраю. I заўсёды ў часе нашага бытавання на зямлi паперадзе iдуць вiдушчыя — тыя, каму

не i чуванне Наталлi Ганчаровай, пануе свая фiласофiя — фiласофiя жыццярадасцi. Здаецца, чалавецтва стала забывацца на першасную ролю сваю i прызначнасць — радавацца. Каб ад гэтае радасцi вiнулася ў галовах i сэрцах. Скажаце — гэтак не бывае. А творца вам давядзе: не павiнна быць наадварот. Бо адпачатку радасцю пранiзана, прасякнута ўсё створанае ды ўсё працутае. I сум, i трывога, i сумнiў, i боль — толькi адценнi, толькi адбiткi радасцi, з якой усё вынiкае i якой усё завяршаецца, самкнуўшыся ў кола пераўзнаўлення.

ПТУШКА, ШТО МРОЦЬ АЙЧЫНАЙ

адкрыўся краёчак замгленае для iншых iсцiны.

Аднойчы i мяне прывялi шляхi да райнага (цi вырайнага?) прыстанку мастацтва, дзе ўгнездавалiся ненадоўга карцiны-згадкi пра нас, людзей, сапраўдных, не скалечаных варажнечаю, але зродненых любоўю ды паразуменнем. I мне згадалася тая маркота-самота Купалавай думкi, якая птушкаю кружыць над краем у памкненнi да паду — да злiцця з прыроднаю мудрасцю. Спакойны, разважны, але адначасна i яркi, нястрымны роздум пра нашу неўмiручасць, што пульсавала i дыхаў у блакiце карцiн Наталлi Ганчаровай, вывее, здавалася, у неабсяжжа, падуладнае ўзапраўду адно думцы.

Увогуле, мне даспадобы людзi, здатныя да здзiўлення нястомна i неўтаймоўна.

У каралеўстве сiняй цiшынi i задумы, да споду якое заглябiлася бачан-

Мы — шчыльна закрытыя ракавiны ў акiяне быцця. I, не свядомачы гэтага, не памятаючы, не гледзячы ў свой сярэдзiнны мiкрасвет, мы смуткуем — ад згубаў, недарэчных расстанняў ды ўпаснай незапатрабаванасцi. Але ракавiнкi здольныя раскрыцца — упусцiць, запрасiць святло ў сваю звiлiстую прастору, загадкавую i самадастатковую iснасць.

Сiнiм аксамiтам Нёмана цi Бярэзiны, у якiх выгушквала яшчэ з iунацтва сваю ясную мрою зладнасцi, паразумення з прыродай ды з сабою мастачка, сцэлеца ў зманлiва-невядомую далеч дарога — несканчоная пуцiна чалавечага самапазнання ды падзiўлення гарманiчнасцi быцця. I ў варажбiтнай вадзе вечнасцi купваюцца ўгледзiстыя, чульiвыя ракавiнкi, павуцiнна-зачаравана востройваюцца мудрагелiстыя палацы i замкi. Мабыць, гэта напамiн пра нашу лучнасць са стыхiямi, з якiх сатварылася, склапалася i адухавiлася колiсь жыццё? Можна быць, праз вянкi траваў, зблытаных у парываннiях да жар-сонца, бач-

ПТУШКА, ШТО МРОЦЬ АЙЧЫНАЙ

наю стане сапраўднасць нашых прышэсцяў i адыходаў? А мо вока мiстычна-ўнiкiвае — трэцяе, духоўнае? — пазiраючы наскрозь размаiтны бытнасць, заглябiць святло да каранёў? I мы ачунаем — усё рацыянальнае чалавецтва — ад сваёй саслепласцi?

Мастачка не дае адказу на ўсе нашыя разгубленыя запытаннi i не выводзiць нiкога са зблуднасцi. Вiдушчым вокам ракавiнкi-мысляркi творца прагiдае абсягi сусветнай нiвы, дзе нам усiм разам наканавана сустрэцца i выконваць сваю мiсiю, прарываючыся праз агароджы чалавечых умоўнасцей. А з далегляду прабожжа ўсе мы — сусветы-ракавiнкi, у глыбiнях якiх, як у апраметнай нашай зямлi, трапечалца жывы агонь любовi. Абагрэцца б чалавеку беларускаму на Бацькаўшчыне ды прымкнуць з айчынным набыткам ведаў да ўсекасмiчнай супольнасцi — гэтак сягае думка Наталлi Ганчаровай.

НА ЗДЫМКАХ: работы мастачкi Наталлi ГАНЧАРАВАЙ.

НАТАТКІ Яўгена ЛЕЦКІ

Такая магчымаць выступіць у Мінску неўзабаве надарылася. Вось як аанасвалася гэтая падзея напярэдадні ў "Літаратуры і мастацтве": "28 лютага ў зале на Залатой Горцы (касцёл святога Рохы. — Я. Л.) дэбютуе Мінскі абласны камерны хор. Што мы ведаем пра гэты калектыў? Амаль нічога... Створаны восем месяцаў таму, фінансуецца абласным упраўленнем культуры, базуецца ў Маладзечне. Выступаў летась у Заслаўі на ўрачыстасцях з нагоды 1000-годдзя хрысціянства на Беларусі, ездзіў з канцэртамі па Міншчыне, рыхтуецца да вандроўкі ў пацярпелы ад Чарнобыля раён Гомельшчыны, а затым і Магілёўшчыны. Звярніце ўвагу на праграму, з якой гэты малады калектыў пад кіраўніцтвам Аляксея Шута рыхтуецца выступіць у сталічнай філарманічнай зале: творы П. Часнакова, Э. Казачкова, С. Бельцюкова, А. Дзмітрыева. Застаецца ўведаць заложнае — сакальную культуру ды мастацкі ўзровень выканання абласнога камернага хору..."

Што малады калектыў не расчараваў сталічнай публікі, можа быць пацвярдзілі меркаванні карэспандэнта "Чырвонай змены" Валянціны Скарыйкінай пад паказальнай назвай "Мінскаму абласному камернаму хору — зялёнае святло". "З самага пачатку, — канстатуе аўтар, — калектыў пачаў прапанаваць беларускія творы. Кранаюць "Спакойна дрэмля Нарач", "Зімовы лес" Ю. Семянякі, "Ноч" І. Кузняцова, "Мой родны кут" І. Лучанка. На "біс" выканаў хор твор "Францішак Скарына" Э. Казачкова на словы Эдуарда Акуліна. Творы Д. Барціянскага, А. Архангельскага, С. Дзегцярова выклікаюць у душы чалавека вечныя пачуцці — любоў, дабрыву, спагадлівасць, чаго зараз вельмі не хапае нам усім. Я бываю на канцэртах слаўных хароў пад кіраўніцтвам Віктара Роўды, Ігара Мацюкова і іншых. Думаю, што Мінскі абласны камерны хор можа з імі канкураваць на роўных".

Што гэта так, засведчыў ўдзел у Першым міжнародным фестывалі хрысціянскай духоўнай музыкі ў Магілёве "Магутны Божа". Трэба аддаць належнае яго арганізатарам, якія заслугоўваюць самага шчырага слова ўдзячнасці за ўсталяванне на беларускай зямлі добрай традыцыі духоўнага яднання людзей незалежна ад іх паходжання, расавай і нацыянальнай прыналежнасці, канфесіі, бо менавіта ў гэтым і заключаецца сутнасць хрысціянства. Тая, хто прычыніўся да арганізацыі фестывалю, увайшла ў склад яго журы пад старшынствам вядомага маэстра, кіраўніка хору Нацыянальнага радыё і тэлебачання Віктара Роўды.

Гэта ўжо згаданы тут Віктар Скорбага таў і Ганна Каржанеўская, скендз-пробашч касцёла святога Станіслава, дзе праходзіла конкурсная праграма фестывалю, Уладзіслаў Блін (ён цяпер узначалівае Віцебскую каталіцкую дыяцэзію). Зусім някідкае, непаказнае спрыянне беларускай асабіста я адчуў мінулым летам, калі клапаціўся пра зладжанне паездкі мастацкага калектыву на адзін з самых прэстыжных у свеце фестывалю ва Узлесе, куды, дарэчы, беларусам надарыўся шанс трапіць упершыню за ўвесь пасляваенны час.

Дык вось, дзякуючы і гэтым, і іншым людзям, у 1993 годзе ўдалося на высокім узроўні і з ўдзелам калектываў з розных краін запачаткаваць традыцыю агульнахрысціянскага духоўнага яднання, а праз яго і выхад беларускай музыкі ў шырокі сусветны, найперш еўрапейскі, кантэкст.

Фестываль у Магілёве прайшоў для "Sanorus" паспяхова: здабылі прэстыжнае другое месца. Апрача гэтага, былі адзінымі апрактывам, які атрымаў афіцыйнае запрашэнне на ўдзел ва ўжо традыцыйным Усяпольскім фестывалі духоўнай музыкі "Сакрасон" у Кракаве з магчымацю месячных гастролей у Польшчы. Там таксама ўдала прасяб заявілі. Вось як пра гэта пісала на старонках "Мінскай праўды" Марыя Раманава: "Дыпломны міжнароднага фестывалю прывёз у родны горад малады творчы калектыў з Маладзечна — абласны камерны хор, якім кіруе Аляксей Шут. Фестываль хрысціянскай музыкі праходзіў у Кракаве. На ім наш харавы калектыў выканаў два новыя творы, партытуры якіх былі атрыманы з Польшчы, і твор беларускага кампазітара Аляксандра Дзмітрыева".

В. Казлоўскага. Дырыжыравалі аднаведна Г. Кернер і А. Шут, інтэрнацыянальным быў і склад артыстаў: Таццяна Пятрова ды Стэфан Глае". Канцэртныя залы ўражвалі аншлагамі, і нягледзячы на тое, што праграма доўжылася каля 2-х гадзін, ніхто не наракаў на зацягнутасць. Надзвычай цёпла прымала "Sanorus" нямецкая публіка, добрыя водгукі з'явіліся ў друку. І калі знаёмы германскім меламам Іганес Брамс выклікаў у іх радасць і замілаванне сваім, родным, дык наш зямляк Восіп Казлоўскі стаў нечаканым адкрыццём. Як заўважыў А. Шут, уражаныя немцы прызнаваліся: маўляў, не ведалі-не думалі, што ў беларускай музыцы быў такі кампазітар, які пісаў экспрэсіўна, дынамічна, сугучна Моцарту.

Немалаважны для аўтарытэту нашага музычнага мастацтва ў свеце і запіс праграмы, зроблены падчас гастролей, на аснове

"Гравюры" С. Бельцюкова. Нейкі зрух у "харавым цэху" адбываецца".

Безумоўна, гэта быў асаблівы канцэрт "Sanorus", задача якога заключалася ў тым, каб "высвецціць" зробленае беларускімі кампазітарамі ў мікз'ездаўскі перыяд, паказаць дасягненні сучаснай нацыянальнай музыкі. Як можна меркаваць па лімаўскай публікацыі, гэтую задачу калек-

Кіраўнік капэлы Аляксей ШУТ.

УЗНЯВЕННЕ

ГІСТОРЫЯ «SANORUS» У СУГУЧЧЫ ЧАСУ

Спявае Таццяна ПЯТРОВА.

Тады ў розных мясцінах Польшчы камерны хор даў усяго дзесяць канцэртаў. Маладзечанскія артысты выступалі ў касцёлах Кракава, у культурным цэнтры Бельска-Бяла. Былі і сольныя канцэрты, на якіх гучала духоўная музыка рускіх, беларускіх і заходнееўрапейскіх кампазітараў.

Дыпламамі фестывалю былі ўзнагароджаны хор і яго дырыжор, канцэртмайстар Сяргей Кудрын, салісты Маргарыта Васілевіч, Георгій Юрэвіч, Аляксандр Важнік. Дыпламам адзначаны і твор Аляксандра Дзмітрыева. І зноў хор быў заўважаны і высока ацэнены замежнымі калегамі, на гэты раз нямецкімі, ад якіх паступіла запрашэнне на гастролі ў Нямеччыну. Гастролі гэтыя прайшлі ўдала. Вось як пра гэта пісала на старонках "ЛіМа" С. Берасцен: "Гэтая вандроўка сталася чарговай супольнай акцыяй беларускага калектыву і яго германскіх сяброў — камернага хору "Untertain" пад кіраўніцтвам Готфрыда Кернера, з якім у маэстра А. Шута наладзіліся досыць даўнія творчыя сувязі.

У чым жа адметнасць сёлетняга супольнага праекта? Перадусім, у рэпертуары. Праграму канцэртаў, якія прайшлі ў Франкфурце-на-Майне, Дармштаце, Альбэнгау і Нідэр-Родэне, складалі два буйныя творы: "Нямецкі рэквіем" І. Брамса ды "Рэквіем"

якога ўжо ствараецца кампакт-дыск.

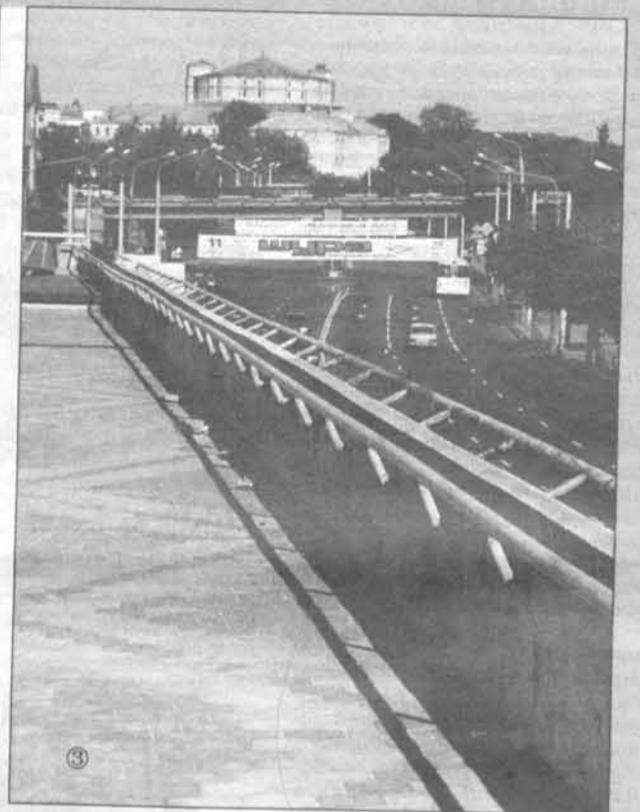
Як бачым, "Sanorus" імкліва набіраў вышыню і за два гады творчай дзейнасці дабіўся вынікаў, на якія ў многіх ідуць гады і гады. Якраз у гэтым часе адбываўся чарговы з'езд Саюза кампазітараў Беларусі. Пра тое, як хор з Маладзечна ўпісаўся ў працу гэтага справаздачнага і найбольш прадстаўнічага музычнага форуму, сведчыць рэдакцыйная інфармацыя тыднёвіка "Літаратура і мастацтва": "Усе памятаюць, як раней крытыкаваліся харавыя калектывы за нядабайныя адносіны да творчасці беларускіх кампазітараў. Прыемна адзначыць змены ў лепшы бок. У канцэртах з'езда ўдзельнічалі тры хары: зусім малады Мінскі абласны (Маладзечна) пад кіраўніцтвам А. Шута, Дзяржаўны камерны пад кіраўніцтвам І. Мацюкова і знакаміты калектыў В. Роўды. Першы з'ездаўскі канцэрт, які прапанаваў слухачам хор з Маладзечна, выклікаў, без перабоўшання, буру авацыяў. Гучалі творы Ю. Семянякі, І. Кузняцова, Л. Мурашкі, М. Літвіна, У. Карызыны, Э. Казачкова, А. Туранкова, Э. Равенскага, У. Солтана... Хор пад кіраўніцтвам І. Мацюкова выканаў не з меншым поспехам творы А. Бандаранкі, С. Бельцюкова, А. Навахроста, У. Карызыны, В. Кузняцова, Э. Наско. Калектыў пад кіраўніцтвам В. Роўды ўдзельнічаў у выкананні сімфоніі № 1

тыў бліскуча здолеў. Зразумеў, не ўсё з выкананага там увайшло ў яго заўсёдны рэпертуар, дый заўсёдны сказана вельмі ўмоўна, адносна, бо ў актыве хору пад 300 твораў, а такі скарб немагчыма паказаць ні на якім асобным канцэрте. Таму рэпертуар мяняецца ў залежнасці ад таго, дзе, перад якой аўдыторыяй калектыў выступае. Напэўна, калі ездзілі па забруджаны раёнах Гомельскай і Магілёўскай абласцей, выступалі ў вясковых клубках, а то і проста на вуліцы, то рэпертуар быў больш просты для выканання і ўспрыняцця звычайнымі працаўнікамі без аніякай музычнай падрыхтоўкі і нават вопыту ўспрымання "высокай" музыкі. Таму, мяркую, аблічча "Sanorus", як, зрэшты, і кожнага іншага ўтварэння такога кшталту, найлепш можна зразумець і адчуць падчас выніковых канцэртаў, дзе няма пабочных мэт і задач, а ёсць адзіная і асноўная: выявіць сваё творчае "я", паказаць дасведчанай аўдыторыі, на што ў гэты момант, у гэты этап свайго існавання калектыў здольны. Праўда, у дачыненні да яго больш прыдатны займеннік "мы", але ж, як сказаў у адным сваім інтэрв'ю з нагоды вылучэння на атрыманне Дзяржаўнай прэміі Беларусі Аляксей Шут, "мы" сатканыя з "я" — гэта і ёсць калектыў. Вельмі ёмістае і дакладнае вызначэнне! Асабліва з упікам таго, калі ў хоры спяваюць, а ў аркестры іграюць яркія творчыя індывідуальнасці, якім трэба даваць свабоду самавыяўлення, спрыяць іх росту.

"Sanorus" на свяце-конкурсе "Убельская ластайка". 2000 год.

ФОТАПАДАРОЖЖА

МІНСК ВАЧЫМА Сяргея ДВЕНІСЕНКІ

чаць яго такім, які ён ёсць, але свайго роднага горада не ведаюць! Гэта яшчэ адна горкая асаблівасць Мінска. А ён добры, ён прыгожы, ён функцыянальны і зручны для жыцця.

Я з задавальненнем паказваю фотаздымкі Мінска сваім сябрам і знаёмым і назіраю за іх рэакцыяй. Усе яны, як адзін, гавораць, што адкрылі для сябе зусім іншы горад: чысты, акуратны, утульны, старажытны і сучасны. Калі задумваюся пра лёс горада, то глыбока веру, што надыдзе час, калі, гэта будзе, у першую чаргу, горад прыгожых, добрых, заможных людзей.

НА ЗДЫМКАХ: 1. Ліхтары горада. 2. Стадыён "Дынама". 3. Від на Опера-ны тэатр. 4. Фантан "Юнацтва". 5. У дворыку Чырвонага касцёла. 6. Набярэжная Свіслачы ноччу. 7. Касцёл св. Ганны. 8. Сучасная Няміга.

Хутка паўстагоддзя, як я жыву ў Мінску. Мне давялося паездзіць па Еўропе, бачыць шмат гарадоў — і вялікіх, і малых. Большасць з іх перавышалі па прыгажосці і ўбранству мой горад, але ні ў адным з іх я не хацеў бы жыць: ні ў Пецяярбургу, ні ў Празе, ні ў Варшаве, ні ў Парыжы, ні ў Маскве. Мінск — мой горад. Мая аўра і душа. Тут я знаходжу заспакоенасць пасля вяртання з далёкіх вандровак.

Яшчэ ў юнацкія гады заўважыў адну асаблівасць: калі людзі праязджаюць у транспарце па вуліцах горада, яны яго ўспрымаюць на ўзроўні першых паверхаў і нават не падымаюць вочы вышэй, каб убачыць архітэктурную прыгажосць свайго горада. Чаму ж людзі, выезджаючы на экскурсію ў іншы горад, ба-

«Голас Радзімы»

Галоўны рэдактар
Наталля САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з сусайчынікамі за рубяжом "Радзіма".

РЭДАКЦЫЯ:

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛІЦЕНАК.
Адказны сакратар
Ташыяна КУВАРЫНА.
Рэдактар аддзела —
член рэдкалегіі
Яўген ЛЕЦКА.

Рэдактар аддзела
Алена СПАСЮК.
Спецыяльныя карэспандэнты
Яўген КАЗЮЛЯ,
Алесь МЯСНІКОЎ,
Нэллі ПРЫВАЛАВА.

Рэдактар-перакладчык
Святлана КАРПУЧОК.
Стыльрэдактар
Ірына КАЗЛОВА.
Тэхнічны рэдактар
Данута РАКАВЕЦ.

НАШ АДРАС: 220005, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: (+375-17) 213-31-97 (тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.
Адрас у INTERNET: <http://www.voiceland.unibel.by>.

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81.
Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Тыраж 1 897 экз.
Зак. 182.
Падлісана да друку 22.1.2001 г. у 12.00.

Газета набрана, звярстана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку» (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).